

Vastuullisuusraportointi- mallin ohje

Rakentamisen Laatu RALA ry

Julkaisu: 17.4.2026

Viimeisin päivitys: 17.4.2026

Ohje on julkaistu 17.4.2026. Tulevat mahdolliset päivitykset tuodaan kootusti tälle sivulle versionhallinnan helpottamiseksi.

Taigawise Oy on laatinut ohjeet Rakentamisen Laatu RALA ry:n toimeksiantona
Kirjoittajat: Elina Salminen, Eetu Räisänen, Siiri Nokkanen

Sisältö

01	TIETOA RAPOTOINNISTA JA RAPORTOINTITYÖKALUSTA	4	04	SOSIAALISET TIEDOT	35
				S1 Oma työvoima	36
				S2 Arvoketjun työntekijät	41
				S3 Rakennetun ympäristön loppukäyttäjät	43
				S4 Lisätiedot sosiaalisesta vastuusta	46
02	YLEISET TIEDOT	10	05	HALLINNOLLISET TIEDOT	47
	T1 Organisaation tiedot	11		H1 Liiketoiminnan harjoittaminen	48
	T2 Raportoinnin tiedot	13		H2 Lisätiedot hyvästä hallintotavasta	51
	T3 Lisätiedot organisaatiosta ja raportoinnista	14	06	SANASTO	52
03	YMPÄRISTÖTIEDOT	15			
	Y1 Ilmastonmuutos	16			
	Y2 Pilaantuminen	24			
	Y3 Luonnon monimuotoisuus	26			
	Y4 Vedenkäyttö	29			
	Y5 Kiertotalous	31			
	Y6 Lisätiedot ympäristövastuusta	34			

Tietoa raportoinnista ja raportointityökalusta

RALAn vastuullisuusraportointimallin taustaa

Rakennusalan vastuullisuusvaatimukset kasvavat nopeasti, ja vastuullisuustiedon merkitys korostuu niin kilpailutuksissa kuin osana yritysten jokapäiväistä toimintaa. Myös pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä edellytetään yhä useammin kykyä tuottaa luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa vastuullisuudestaan.

Rakentamisen Laatu RALA ry on kehittänyt rakennusalan tämän yhtenäisen vastuullisuusraportointimallin, joka on suunniteltu erityisesti pk-yritysten tarpeisiin. Malli tarjoaa selkeät, toimialalle sovitettut mittarit ja raportointikokonaisuuden, joiden avulla pienempikin yritys voi käynnistää vastuullisuusraportoinnin kevyesti ja vaiheittain.

LAAJAAN TIETOPOHJAAN RAKENTUVA MALLI

Raportointimallin kehityksessä on hyödynnetty vapaaehtoista pk-yritysten vastuullisuusraportointistandardia (VSME, *Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs*), RALAn syksyllä 2025 teettämän rakennusalan pk-yritysten olennaisuusarvioinnin tuloksia sekä toimialalla käytössä olevia raportointikäytäntöjä.

Raportointimallista on tehty toimialakohtaiset versiot talonrakentajille ja infrarakentajille (talotekniikan sekä suunnittelu- ja rakennuttamisyritysten versiot tulossa syksyllä 2026). Mallia ja toimialakohtaisia versioita on kehitetty yhteistyössä alan toimijoiden kanssa sekä testattu käytännössä pk-yrityksille toteutetussa pilotoinnissa.

Kehitystyö jatkuu edelleen, ja mallia päivitetään vastaamaan muuttuvia vaatimuksia ja käyttäjien tarpeita.

TYÖKALU KEHITETTY YHDESSÄ VASTUU GROUPIN KANSSA

Mallin pohjalta kehitetty verkko-pohjainen raportointityökalu on saatavilla Vastuu Groupin Luotettava Kumppani® Kestävyyssraportti -palvelussa. Työkalun avulla voit koota, jäsentää ja raportoida yrityksesi vastuullisuustietoja yhdenmukaisella tavalla sekä tuottaa pdf-muotoisen raportin eri käyttötarkoituksiin.

Näiden ohjeiden tarkoituksena on auttaa sinua pääsemään sujuvasti alkuun työkalun käytössä ja tukea vastuullisuusraportoinnin eri vaiheissa.

LISÄTIETOA

RALAn vastuullisuusraportoinnin hankesivut: <https://www.rala.fi/fi/hankkeet/vastuullisuusmittariston-ja-raportointiohjeiden-kehityshanke>

EFRAG:n VSME-standardi ja lisäresurseja pk-yritysten raportointiin (englanniksi): <https://www.efrag.org/en/smes-and-sustainability-reporting>

VSME-standardi suomeksi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32025H1710>

Raportointityökalu Vastuu Groupin alustalla

The screenshot shows the 'Luotettava Kumppani® Kestävyyssraportti' interface. On the left is a navigation menu with 'Kestävyyssraportti' selected. The main area features a progress bar with four steps: 1. Raportoinnin perustiedot (16/16 kysymystä), 2. Ympäristö (52/07 kysymystä), 3. Sosiaalinen vastuu (42/43 kysymystä), and 4. Hallinnolliset tiedot (11/11 kysymystä). A 'Tallenna luonnos' button is highlighted with a '2' callout. The main content area shows the 'Ympäristö' section with questions about climate change and energy consumption, including radio buttons for 'Kyllä' and 'Ei'.

SELITTEET

- 1 Raportin eri osioiden välillä voi navigoida vapaasti raportointinäköymän vasemman ylälaidan valikosta. Työkalu muistaa istunnon aikana tehdyt muutokset, joten muutoksia ei tarvitse erikseen tallentaa eri osioiden välillä liikkuesssa.
- 2 Kun haluat lopettaa ja jatkaa raportointia myöhemmin, paina "Tallenna luonnos"-painiketta. Raportin viimeisessä "Hallinnolliset tiedot"-osiossa tähän kohtaan ilmestyy myös "Lähetä raportti"-painike, jonka valitsemalla voit tulostaa raportin pdf-muodossa.

Raportointityökalu Vastuu Groupin alustalla

Luotettava Kumppani® Kestävyysraportti

Muokkaa viimeisintä kyselyä ×
Muistathan lopuksi tallentaa tai lähettää kyselyn.

Raportoinnin perustiedot 16/16 kysymystä

Ympäristö 52/07 kysymystä

Sosiaalinen vastuu 42/43 kysymystä

Hallinnolliset tiedot 11/11 kysymystä

Tallenna luonnos

Ympäristö

Ilmastonmuutos – käytännöt ja toimintaperiaatteet

Onko yrityksellä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai tulevia suunnitelmia koskien ilmastonmuutosta? 3

Kyllä Ei 4

Energiankulutus

Laske ja ilmoita yrityksen energian kokonaiskulutus (MWh) 5

10

Otathan huomioon mahdolliset yksikkömuunnokset esim. litroista megawattitunneiksi, kun lasket tietoja yhteen.

Pystyykö yritys määrittämään energian kulutuksen jakauman sähkönkulutuksen, lämmönkulutuksen ja polttoainelaiden osalta ja erittelemään ne uusiutuviin ja uusiutumattomiin energianlähteisiin? 5

Kyllä Ei

Jos esimerkiksi sähkö ja lämpö kuuluvat tilojen vuokriin, eikä...

SELITTEET

- Raportin pakolliset kohdat ovat merkitty punaisella asteriskilla (*). Näiden kohtien tulee olla täytettynä, jotta raportin saa tulostettua pdf-muodossa.
- Vastaamatta jätetyt pakolliset kohdat ovat korostettu punaisella, jos pdf-muotoisen raportin yrittää tulostaa ennen, kuin kaikkiin pakollisiin kohtiin on vastattu.
- Tekstikentät, joihin on vastattu, ovat merkitty vihreällä.

Raportointityökalu Vastuu Groupin alustalla

Luotettava Kumppani® Kestävyyssraportti

Muokkaa viimeisintä kyselyä ✕
Muistathan lopuksi tallentaa tai lähettää kyselyn.

Raportoinnin perustiedot 16/16 kysymystä

Ympäristö 52/67 kysymystä

Sosiaalinen vastuu 42/43 kysymystä

Hallinnolliset tiedot 11/11 kysymystä

Tallenna luonnos

Ympäristö

Ilmastonmuutos – käytännöt ja toimintaperiaatteet

Onko yrityksellä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai tulossuunnitelmia koskien ilmastonmuutosta? 6 ⓘ

Kyllä Ei

Energiankulutus

Energian kokonaiskulutus saadaan laskemalla yhteen yrityksen kaiken sähkönkulutuksen, lämmönkulutuksen sekä fossiilisten polttoaineiden kulutuksen. Tiedot laskentaa varten saadaan esimerkiksi sähkö- ja lämpölaskuista sekä polttoainekuitteista ja ajopäiväkirjojen tiedoista. 6

Laske ja ilmoita yrityksen energian kokonaiskulutus (MWh)

10 6

Otathan huomioon mahdolliset yksikkömuunnokset esim. litroista megawattitunneiksi, kun lasket tietoja yhteen.

Pystyykö yritys määrittämään energian kulutuksen jakauman sähkönkulutuksen, lämmönkulutuksen ja polttoaineiden osalta ja erittelemään ne uusiutuviin ja uusiutumattomiin energianlähteisiin? 6

Kyllä Ei

Jos esimerkiksi sähkö ja lämpö kuuluvat tilojen vuokriin, eikä...

SELITTEET

- 6** Työkalussa raportin täyttöön liittyviä ohjeistuksia löytyy raportoitavan tietopisteen nimen alta, vastauskohdan alta sekä näkymän oikealta laidalta ⓘ -symbolin takaa.

Raportointiohjeen rakenteesta

Raportointimalli ja nämä ohjeet ovat jäsennellyt neljään pääosioon: yleiset tiedot, ympäristötiedot, sosiaaliset tiedot sekä hallinnolliset tiedot.

- 1) Yleisissä tiedoissa** annetaan tietoja liittyen raportoivaan organisaatioon ja itse raportointiin
- 2) Ympäristötiedoissa** raportoidaan viidestä eri ympäristöteemasta (ilmastonmuutos, pilaantuminen, luonnon monimuotoisuus, vedenkäyttö, kiertotalous)
- 3) Sosiaalisissa tiedoissa** annetaan tietoja liittyen merkittävimpiin rakennusalan yritysten sidosryhmiin (oma työvoima, arvoketjun työntekijät, rakennetun ympäristön loppukäyttäjät)
- 4) Hallinnollisissa tiedoissa** raportoidaan hyvästä hallintotavasta ja yleisesti liiketoiminnan harjoittamisesta

Kunkin pääosion lopussa on myös varattu erilliset kohdat lisätietojen antamiselle. Näihin kohtiin voidaan täydentää vapaamuotoisesti sellaisia tietoja, joiden esittäminen ei muutoin ole mahdollista raportointimallissa.

Ohjeet esitetään seuraavilla sivuilla taulukkomuodossa. Viereinen taulukko sisältää ohjeissa käytettyjen otsikoiden selitykset.

Ohjeiden lopussa on lisäksi koottu sanasto, jossa avataan raportointimallissa käytetty termistö selityksineen.

OHJEIDEN OTSIKOIDEN SELITTEET

Tietopiste	Raportoitavan tietopisteen tai mittarin nimi	
Ohje	Ohje tietopisteen tai mittarin täyttöön	
Lisätiedot	Lisätietoja tietopisteestä, sisältäen:	
Ehdollisuus	Pakollinen	Kohtaan tulee vastata
	Vapaaehtoinen	Kohtaan vastaaminen on vapaaehtoista
	Vastataan, jos ...	Kohtaan vastataan, jos ehto täyttyy, esimerkiksi: Vastataan, jos edellinen vastaus on kyllä Vastataan, jos työntekijöiden lukumäärä suurempi kuin 50 työntekijää
Vastaustyyppi	Numeraali	Vastaus annetaan lukuna ilman yksikötunnuksia, esim. 250 tai 1,5
	Narratiivinen	Vastaus annetaan sanallisessa muodossa
	Valitse vaihtoehto / Monivalinta	Valitaan yksi tai useampi vastausvaihtoehto
	Linkki	Vastaus voidaan antaa lisäämällä kohtaan linkki
	Päivämäärä	Vastaus annetaan päivämääränä pp.kk.vvvv
Lähde	Tietopisteen tai mittarin alkuperä (VSME-standardi, RALAn olennaisuusanalyysi, sidosryhmäpalaute jne.)	

Yleiset tiedot

T1 Organisaation tiedot

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
T1.1 Y-tunnus	Y-tunnus täytetty raporttiin automaattisesti.	Ehdollisuus: - Vastaustyyppi: - Lähde: -
T1.2 Toiminimi	Toiminimi täytetty raporttiin automaattisesti.	Ehdollisuus: - Vastaustyyppi: - Lähde: -
T1.3 Yhtiömuoto	Valitse yrityksen yritysmuoto annetuista vaihtoehdoista (Yksityinen osakeyhtiö / Toiminimi / Henkilöyhtiö / Osuuskunta / Muu, mikä?). Ilmoita yhtiömuoto erikseen, jos valitsit vaihtoehdon: 'Muu, mikä'.	Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Narratiivinen Lähde: <u>VSME 24(e)(i)</u> .
T1.4 Päätoimiala	Valitse yrityksen päätoimiala toimialalistauksesta.	Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: <u>VSME 24(e)(ii)</u> .
T1.5 Toimipaikka	Valitse yrityksen toiminnan pääasiallinen sijainti maalistauksesta.	Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: <u>VSME 24(e)(vi)</u> .
T1.6 Taseen loppusumma (€)	Ilmoita yrityksen taseen loppusumma euroina.	Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: <u>VSME 24(e)(iii)</u> .
T1.7 Liikevaihto (€)	Ilmoita yrityksen liikevaihto euroina.	Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: <u>VSME 24(e)(iv)</u> .

T1 Organisaation tiedot

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
T1.8 Työntekijöiden lukumäärä	<p>Ilmoita yrityksen työntekijöiden lukumäärä henkilömääränä raportointikaudelta. Henkilömäärällä tarkoitetaan yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden kokonaismäärää.</p> <p>Huomaathan erilaiset laskutavat (seuraava kohta), jotka vaikuttavat työntekijöiden lukumäärän laskemiseen.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: VSME 24(e)(v), VSME 72</p>
T1.9 Työntekijöiden lukumäärän laskutapa	<p>Valitse, onko työntekijöiden lukumäärä laskettu raportointikauden lopussa vai raportointikauden aikaisena keskiarvona.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: VSME 24(e)(v)</p>
T1.10 Omistetut, vuokratut ja hallinoidut toimipaikat	<p>Täytä tiedot yrityksen omistetuista, vuokratuista ja hallinnoimista toimipaikoista (toimipaikan nimi, osoite, postinumero, kaupunki ja maa). Voit lisätä ja poistaa toimipaikkoja tarvittaessa.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Narratiivinen Lähde: VSME 24(e)(vii), VSME 73</p>
T1.11 Vastuullisuustyöhön liittyvän vastuun organisointi	<p>Miten vastuullisuustyöhön liittyvät vastuut ovat järjestetty yrityksessänne? Valitse yrityksesi tilannetta parhaiten kuvaava vaihtoehto (Ei nimettyä vastuuta / Vastuu osana muuta roolia / Nimetty vastuuhenkilö tai -henkilöt / Selkeä vastuunjako ja johdon seuranta).</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: VSME 49 sovelletusti</p>
T1.12 Myönnetyt vastuullisuussertifikaatit ja -merkit	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä vastuullisuuteen liittyviä sertifikaatteja tai merkkejä. Jos on, täytä tiedot sertifikaateista ja merkeistä (sertifikaatin tai merkin nimi, voimassaoloaika, myöntäjä, arvosana tai luokitus jos on). Voit lisätä ja poistaa sertifikaatteja tai merkkejä tarvittaessa.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Narratiivinen Lähde: VSME 25, VSME 77</p>

T2 Raportoinnin tiedot

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
T2.1 Raportointikauden alkamis- ja päättymispäivät	Ilmoita raportointikauden alkamis- ja päättymispäivät muodossa pp.kk.vvvv.	Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Päivämäärä Lähde: <u>VSME 16</u>
T2.2 Raportointitapa	Valitse tapa, jolla haluat raportoida organisaatiosi tiedot (konserniraportointi/yrityskohtainen raportointi). Valitse konserniraportointi, jos haluat raportoida myös tytäryhtiöiden tiedot samassa raportissa. Muuten valitse yrityskohtainen raportointi.	Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: <u>VSME 24(c)</u> .
T2.3 Konserniraportointiin sisällytetyt tytäryhtiöt	Jos valitsit konserniraportoinnin, täytä tiedot raportointiin sisällytetyistä tytäryhtiöistä (tytäryhtiön y-tunnus, toiminimi, osoite, postinumero, kaupunki ja maa). Voit lisätä ja poistaa tytäryhtiöiden tietoja tarvittaessa.	Ehdollisuus: Vastataan, jos edellinen vastaus konserniraportointi Vastaustyyppi: Narratiivinen Lähde: <u>VSME 24(d)</u> .

T3 Lisätiedot organisaatiosta ja raportoinnista

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>T3.1 Vapaaehtoiset raportoitavat lisätiedot organisaatiosta ja raportoinnista</p>	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä organisaatioon tai raportointiin liittyviä lisätietoja, joista se haluaa raportoida vapaaehtoisesti. Jos on, kirjaa yrityksen organisaatioon tai raportointiin liittyvät vapaaehtoiset lisätiedot.</p> <p>Esimerkkejä tällaisista ovat yrityksen toimialan tarkempi kuvaus, yrityksen toimialueen tarkempi kuvaus sekä yrityksen konsernirakenteen tarkempi kuvaus.</p> <p>Huomaathan, että vastaamiselle on rajallinen merkkimäärä.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä</p> <p>Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Narratiivinen</p> <p>Lähde: <u>VSME 10-11</u></p>

Ympäristötiedot

Y1 Ilmastonmuutos

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
Y1.1 Käytännöt, toimintaperiaatteet ja aloitteet koskien ilmastonmuutosta	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai tulevia suunnitelmia koskien ilmastonmuutosta.</p> <p>Nämä tarkoittavat niitä toimia ja periaatteita, joita yritys tekee, seuraa tai suunnittelee tekevänsä vähentääkseen kielteisiä vaikutuksiaan sekä vahvistaakseen myönteisiä vaikutuksiaan ilmastonmuutokseen liittyen. Esimerkkejä tällaisista ovat ilmasto-ohjelmat tai -tiekartat, päästövähennystavoitteet, energiatehokkuus, uusiutuvan energian käyttö, sähköajoneuvot ja -kalusto, vähäpäästöiset materiaalit, tuotteiden elinkaaripäästöjen huomiointi ja ilmatoriskien hallinta.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: VSME 26-28, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
Y1.2 Kuvaus ilmastonmuutosta koskevista käytännöistä, toimintaperiaatteista ja aloitteista	<p>Kuvaile, mitä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai suunnitelmia yrityksellä on ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen edistämiseksi.</p> <p>Voit myös lisätä linkkejä yrityksen julkisesti saatavilla oleviin materiaaleihin ja dokumentteihin, jotka kuvailevat yrityksen toimenpiteitä ilmastoon liittyen. Varmistathan, että lisäämäsi linkit ovat toimivia ja johtavat ajantasaiseen sisältöön.</p>	<p>Ehdollisuus: Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Narratiivinen Lähde: VSME 48, VSME 213, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
Y1.3 Energian kokonaiskulutus (MWh)	<p>Laske ja ilmoita yrityksen energian kokonaiskulutus megawattitunteina.</p> <p>Energian kokonaiskulutus saadaan laskemalla yhteen kaikki yrityksen energiankulutukseen toimitettu sähkö, lämpö sekä polttoaineet. Tiedot laskentaa varten saadaan esimerkiksi sähkö- ja lämpölaskuista, polttoainekuiteista ja ajopäiväkirjojen tiedoista.</p> <p>Otathan huomioon mahdolliset yksikkömuunnokset megawattitunneiksi laskennassa. Tarkempia ohjeita tähän on seuraavalla sivulla. Vältä myös kaksinkertaista laskentaa: Jos yritys esimerkiksi tuottaa sähköä tai lämpöä omista polttoaineista ja kuluttaa tämän itse, kirjaa kulutus vain polttoaineen kohdalle. Älä laske sitä uudelleen sähköön tai lämpöön.</p> <p>Mikäli et voi sisällyttää kaikkea yrityksen energiankulutusta laskentaan, voit kertoa tästä tarkemmin vapaaehtoisesti raportoitavissa lisätiedoissa ympäristötieto-osion lopussa.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: VSME 29, VSME 86-89</p>

Energian yksikkömuunnosten laskeminen

Raportoinnissa yrityksen tulee ilmoittaa energiankulutuksensa energian kokonaiskulutuksena. Tällä tarkoitetaan kaikkea yritykselle toimitettua energiaa, kuten sähkölaitokselta hankittua sähköä tai huoltoasemalta ostettua dieseliä.

Sähköllä ja lämmöllä tarkoitetaan yrityksen ostamaa sähköä ja mahdollista kaukolämpöä. Polttoaineina käsitetään kaikki poltettavat polttoaineet, kuten kaasu, maakaasu ja biomassa.

Energian kokonaiskulutuksen mitta-yksikkönä käytetään megawattituntia (MWh). Polttoaineen tai biomassan osalta muina yksikköinä ilmaistut tiedot, kuten energiasisältö (esim. kJ tai Btu), tilavuus (esim. l tai m³) tai massa (esim. tonnia tai kg), on muunnettava megawattitunneiksi.

Esimerkiksi nestemäinen polttoaine, kuten diesel, jonka kulutus tiedetään litroissa muunnetaan tilavuudesta MWh:ksi seuraavasti:

- Muunna tilavuus massaksi kertomalla tilavuus polttoaineen tiheydellä
- Kerro massa polttoaineen lämpöarvolla (esim. TJ/Gg)
- Muunna saatu tulos (yksikkönä esim. TJ) megawattitunneiksi (1 TJ = 277,78 MWh)

Tarkempia ohjeita ja esimerkkejä yksikkömuunnoksien toteuttamiseksi voi löytää esimerkiksi VSME:n kohdasta [86-89](#) tai CDP:n polttoaineiden yksikkömuunnosten ohjeista. Eri polttoaineiden tiheyksiä ja lämpöarvoja löytyy taas kootusti esimerkiksi Tilastokeskuksen polttoaineluokituksista.

ESIMERKKI LASKENNASTA

Jos yritys on kuluttanut 5 000 litraa dieseliä, polttoaineen yksikkömuunnos MWh:ksi lasketaan seuraavasti:

Dieselin tiheys: 0,84 kg/l
→ 5 000 l × 0,84 kg/l
= 4 200 kg eli 4,2 t

Dieselin lämpöarvo: 43 TJ/Gg
(huom. 1 Gg = 1 000 t)
→ 4,2 t × 43 TJ / 1 000 t
= 0,1806 TJ

Muunnos MWh:ksi:
0,1806 TJ × 277,78 MWh/TJ
= 50,16 MWh

LISÄTIETOA

CDP:n ohjeet polttoainetietojen muunnoksista megawattitunneiksi (englanniksi):
https://cdn.cdp.net/cdp-production/cms/guidance_docs/pdfs/000/000/477/original/CDP-Conversion-of-fuel-data-to-MWh.pdf?1479755175

POLTTOAINELUKUJA LASKENNAN TUEKSI

Tilastokeskuksen polttoaineluokitus:
<https://stat.fi/fi/tilastot/tietoa-teemoittain/kasvihuonekaasuinventaar-io/polttoaineluokitus>

Y1 Ilmastonmuutos

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
Y1.4 Energiankulutuksen jakauma	<p>Valitse (kyllä/ei), pystyykö yritys erittelemään energiankulutuksensa sähkön, lämmön ja polttoaineiden osalta sekä uusiutuviin ja uusiutumattomiin lähteisiin. Jos esimerkiksi sähkö ja lämpö sisältyvät tilojen vuokriin eikä kulutustietoja ole saatavilla eriteltyinä, voit valita 'ei'.</p> <p>Jos erittely on mahdollista, ilmoita yrityksen energiankulutuksen jakauma sähkön-, lämmön- ja polttoaineiden kulutuksen osalta ja erittele ne uusiutuviin ja uusiutumattomiin energianlähteisiin. Jos jostakin energialähteestä ei ole tietoa saatavilla, jätä kenttä tyhjäksi.</p> <p>Sähkön- ja lämmönkulutuksen uusiutuvan ja uusiutumattoman energian osuudet saadaan esim. alkuperätakuista sähkö- ja lämpöyhtiöltä. Polttoaineiden uusiutuvan ja uusiutumattoman energian osuudet saadaan taas esim. oman sähkön- ja lämmöntuotannon sekä liikunnan polttoaineen kulutuksesta.</p> <p>Vältähän tässäkin kaksinkertaista laskentaa.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä</p> <p>Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Numeraali</p> <p>Lähde: <u>VSME 29</u>, <u>VSME 83-85</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
Y1.5 Arvioidut Scope 1 -kasvihuonekaasupäästöt (tCO ₂ e)	<p>Laske ja ilmoita päästöt, jotka syntyvät suoraan yrityksen omasta toiminnasta tai omistetuista lähteistä, kuten omista ajoneuvoista ja kiinteistöistä, omasta energiantuotannosta (sähkö ja lämpö) sekä mahdollisista tuotantoprosesseista tai hajapäästöistä (kylmäainevuodot).</p> <p>Scope 1 -kasvihuonekaasupäästöt lasketaan kertomalla kulutuksen (esim. diesel litroina) sopivalla päästökertoimella (esim. muotoa kgCO₂e/l). Huomioithan mahdolliset yksikkömuunnokset kulutustietojen ja päästökertoimien yksikköjen välillä.</p> <p>Voit hyödyntää päästöjen laskennassa valmista laskuria, kuten Keskuskauppakamarin tai mahdollisia liittojen tarjoamia päästölaskureita, sekä avoimia lähteitä päästökertoimille. Esimerkiksi polttoaineiden osalta voit hyödyntää Tilastokeskuksen polttoaineluokitusta: https://stat.fi/fi/tilastot/tietoa-teemoittain/kasvihuonekaasuinventario/polttoaineluokitus</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen</p> <p>Vastaustyyppi: Numeraali</p> <p>Lähde: <u>VSME 30(a)</u>, <u>VSME 90-107</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>

Y1 Ilmastonmuutos

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
Y1.6 Arvioidut Scope 2 -kasvihuonekaasupäästöt, sijaintiperusteinen (tCO2e)	<p>Laske ja ilmoita yrityksen ostetun energian, kuten sähkön ja lämmön, epäsuorat päästöt sijaintiperusteisesti.</p> <p>Sijaintiperusteisuus tarkoittaa sitä, että päästöt lasketaan paikallisen sähköverkon tai muun energiaverkon keskimääräisen päästökertoimen mukaan.</p> <p>Voit hyödyntää päästöjen laskennassa valmista laskuria, kuten Keskuskauppakamarin tai mahdollisia liittojen tarjoamia päästölaskureita, sekä avoimia lähteitä päästökertoimille. Esimerkiksi voit käyttää Fingridin Suomessa kulutetun sähkön yleinen päästökerrointa: https://www.fingrid.fi/sahkomarkkinainformaatio/co2/, tai Motivan Suomen keskimääräisiä sähkön- ja kaukolämmön tuotannon päästökertoimia: https://www.motiva.fi/tietopankki/energiankaytto-suomessa/co2-paastokertoimet/</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: <u>VSME 30(b)</u>, <u>VSME 90-108</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
Y1.7 Arvioidut Scope 2 -kasvihuonekaasupäästöt, markkinaperusteinen (tCO2e)	<p>Ilmoita yrityksen ostoenergian, kuten sähkön ja lämmön, epäsuorat päästöt markkinaperusteisesti, jos olet laskenut tämän.</p> <p>Markkinaperusteisuus tarkoittaa sitä, että päästöt lasketaan yrityksen energiasopimusten mukaisilla päästökertoimilla. Päästökertoimet saa yrityksen energiatoimittajilta. Esimerkiksi jos yrityksen sähkösopimus alkuperätakuilla tuotettua tuulisähköä, päästökerroin on tällöin 0.</p> <p>Voit hyödyntää päästöjen laskennassa valmista laskuria, kuten Keskuskauppakamarin tai mahdollisia liittojen tarjoamia päästölaskureita. Kaukolämmön osalta voit myös hyödyntää Energiateollisuuden kaukolämmön päästölaskuria: https://www.klpaastolaskuri.fi/</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: <u>VSME 109</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
Y1.8 Arvioidut Scope 1 ja 2 -kasvihuonekaasupäästöt yhteensä (tCO2e)	<p>Scope 1 ja 2 -kasvihuonekaasupäästöt yhteensä ovat laskettu raporttiin automaattisesti sijainti- ja markkinaperusteisiin päästöihin eriteltynä.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen + vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: <u>VSME 30(b)</u>, <u>VSME 90-108</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>

Kasvihuonekaasupäästöjen arviointi (Scope 1 ja 2)

Yrityksen tulee raportoida vähintään Scope 1- ja sijaintiperusteisista Scope 2 -päästöistään. Yrityksen toiminnasta aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen laskennassa sovelletaan yleisimmin GHG-protokollan ohjeita.

Scope 1 tarkoittaa suoria kasvihuonekaasupäästöjä, joita organisaatio tuottaa itse omassa toiminnassaan. Toisin sanoen ne syntyvät suoraan yrityksen hallinnassa olevista lähteistä.

Scope 2 -päästöt ovat taas välillisiä kasvihuonekaasupäästöjä, jotka syntyvät ostetun energian käytöstä, kuten sähköstä, lämmöstä tai höyrystä. Nämä päästöt aiheutuvat yrityksen toiminnasta (eli yrityksen kuluttamasta energiasta), mutta ne syntyvät toimittajan energiantuotannossa. Sijaintiperusteisuus tarkoittaa sitä, että päästöt lasketaan paikallisen energiaverkon

keskimääräisen päästökertoimen mukaan.

Ennen varsinaista päästöjen laskentaa yrityksen tulee huomioida esimerkiksi:

- Organisaatorajojen määrittely joko omistukseen tai määräysvaltaan perustuen
- Laskentaan mukaan otettavien toimintojen rajaus
- Kulutustietojen keruu omista toiminnoista tai toimittajilta
- Sopivien päästökertoimien etsiminen ja valinta

Yksinkertaisimmillaan päästöt lasketaan kertomalla kulutus (esim. diesel litroina) sopivalla päästökertoimella (esim. kgCO₂e/l).

Tarkempia ohjeita ja esimerkkejä Scope 1 ja 2 -päästöjen laskentaan löytyy esimerkiksi VSME:n kohdasta [90-109](#) sekä GHG-protokollan dokumenteista.

ESIMERKKI LASKENNASTA

Jos yritys on esimerkiksi kuluttanut omien ajoneuvojen ajoissa 5 000 litraa dieseliä, tämän päästöt (Scope 1) lasketaan seuraavasti:

5 000 litraa dieseliä vastaa 0,1806 TJ (laskettu aiemmin energian kokonaiskulutuksen yhteydessä)

Dieselin päästökerroin:
58,6 tCO₂/TJ *

Päästöt:
0,1806 TJ × 58,6 tCO₂/TJ
= 10,58 tCO₂e

* Päästökerroin 58,6 tCO₂/TJ perustuu Tilastokeskuksen polttoaineluokituksen oletusarvoon.

LISÄTIETOA

GHG-protokollan Scope 1 ja 2 -päästöjen laskennan ohjeet (englanniksi):
https://ghgprotocol.org/sites/default/files/Guidance_Handbook_2019_FINAL.pdf

PÄÄSTÖKERTOIMIA

Tilastokeskuksen polttoaineluokitus:
<https://stat.fi/fi/tilastot/tietoa-teemoittain/kasvihuonekaasuinventaar-io/polttaineluokitus>

Fingridin Suomessa kulutetun ja tuotetun sähkön päästökertoimet:
<https://www.fingrid.fi/sahkomarkkinainformaatio/co2/>

Motivan Suomen keskimääräiset sähkön- ja kaukolämmön tuotannon päästökertoimet:
<https://www.motiva.fi/tietopankki/energiankaytto-suomessa/co2-paastokertoimet/>

Y1 Ilmastonmuutos

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
Y1.9 Arvioidut Scope 3 -kasviuonekaasupäästöt (tCO₂e)	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yritys laskenut Scope 3 -päästönsä ja valmis raportoimaan niistä. Jos on, ilmoita päästöt päästökategorioittain. Riittää, että yritys raportoi sille olennaisimmista kategorioista.</p> <p>Scope 3 -päästöt ovat yrityksen muita epäsuoria päästöjä ennen ja jälkeen yrityksen oman toiminnan, jotka eivät sisälly Scope 1 tai 2 -päästöihin. Ne jakautuvat 15 kategoriaan, joista rakennusalan yrityksille tyypillisimpiä ovat ostetut tuotteet ja palvelut (esim. rakennusmateriaalit, alihankinnat), pääomahyödykkeet (esim. koneet ja kalusto), ostettujen tuotteiden ja palveluiden kuljetukset, yrityksen tuottamien jätteiden käsittely sekä työntekijöiden työmatkat ja työmatkaliikenne.</p> <p>Voit hyödyntää päästöjen laskennassa valmista laskuria sekä niin toimialakohtaisia kuin avoimen datan päästökertoimia. Lisäksi päästötietoja voi saada toimittajalta. Lisää tietoa Scope 3 -laskennasta löydät GHG -protokollan Scope 3 -laskentastandardista.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä</p> <p>Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Numeraali</p> <p>Lähde: VSME 50-53, VSME 214-215, GHG Protocol Scope 3 -standardi, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
Y1.10 Arvioidut Scope 1, 2 ja 3 -kasviuonekaasupäästöt yhteensä (tCO₂e)	<p>Scope 1, 2 ja 3 -kasviuonekaasupäästöt yhteensä ovat laskettu raporttiin automaattisesti sijainti- ja markkinaperusteisiin päästöihin eriteltynä, jos yritys on raportoinut Scope 3 -päästönsä.</p>	<p>Ehdollisuus: Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä</p> <p>Vastaustyyppi: Numeraali</p> <p>Lähde: VSME 50-53, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
Y1.11 Päästöintensiteetti	<p>Päästöintensiteetti Scope 1 ja 2 (sekä 3) -kasviuonekaasupäästöille ovat laskettu raporttiin automaattisesti sijainti- ja markkinaperusteisiin päästöihin eriteltynä.</p> <p>Päästöintensiteetti lasketaan jakamalla kasviuonekaasupäästöt liikevaihdolla.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen + vapaaehtoinen</p> <p>Vastaustyyppi: Numeraali</p> <p>Lähde: VSME 31</p>

Y1 Ilmastonmuutos

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>Y1.12 Ilmatoriskien kartoitus</p>	<p>Valitse (kyllä/ei/työkesken), onko yritys toteuttanut ilmatoriskien kartoituksen. Jos on, kirjaa yritykselle tunnistetut ilmatoriskit, niiden aikahorisontti (lyhyt/keski/pitkä) sekä mahdolliset sopeutumistoimenpiteet tai lisää linkki dokumenttiin, jos tällainen on julkisesti saatavilla.</p> <p>Ilmatoriskien kartoitus tarkoittaa sitä, että yritys tunnistaa ja arvioi, miten ilmastonmuutos ja sään ääri-ilmiöt voivat vaikuttaa sen toimintaan, henkilöstöön, toimitusketjuun ja talouteen sekä mitä toimenpiteitä riskeihin varautumiseksi tarvitaan.</p> <p>Ilmatoriskit jaetaan kahteen päätyyppiin. Fyysiset riskit syntyvät ilmastonmuutoksen suorista vaikutuksista, joita ovat äkilliset riskit (rankkasateet ja tulvat, myrskyt, helleaallot, ankarat pakkaskaudet) sekä krooniset riskit (keskilämpötilan nousu, routaolosuhteiden muutos, sademäärien pitkäaikaiset muutokset).</p> <p>Siirtymäriskit syntyvät ilmastopolitiikan ja markkinoiden muutoksista, joita ovat poliittiset ja oikeudelliset riskit (tiukentuvat päästövaatimukset, rakentamisen energiamääräykset, hiilidioksidihinnoittelu), teknologiset riskit (siirtyminen vähäpäästöisiin materiaaleihin tai menetelmiin), markkinariskit (rakennusmateriaalien hinnanmuutokset, asiakkaiden vaatimusten muutos) sekä maineeseen liittyvät riskit (sidosryhmien kasvavat odotukset vastuullisuudesta).</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä</p> <p>Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Narratiivinen, linkki</p> <p>Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi, VSME 57-58 ja VSME 228-230 sovelletusti</p>

Y1 Ilmastonmuutos

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
Y1.13 Vikasietoiset ratkaisut ja menetelmät	<p>Valitse yrityksen tilannetta parhaiten kuvaava vaihtoehto liittyen siihen, miten yritys toteuttaa toiminnassaan vikasietoisia ratkaisuja, jotka auttavat varautumaan ilmastonmuutoksen tuomiin sään ääri-ilmiöistä aiheutuviin rasituksiin (Ei vielä käytössä / Kyllä, joitakin ratkaisuja yksittäisissä hankkeissa / Kyllä, vakiintunut käytäntö / Kyllä, vakiintunut käytäntö ja kehitämme ja kokeilemme uusia ratkaisuja).</p> <p>Vikasietoisilla ratkaisuilla tarkoitetaan ratkaisuja, joilla rakennukset ja työmaat kestävät paremmin helteitä, pakkasrasitusta ja rankkasateita. Ne voivat olla joko teknillisiä (rakenteellisia ja taloteknisiä ratkaisuja) tai toiminnallisia (suunnittelu-, työmaa- ja kunnossapitoprosesseja).</p> <p>Esimerkkejä tällaisista ovat hulevesien ohjaus, salaojitukset, tulvapenkereet, kuormitusmitoitukset, rouda- ja aurinkosuojaus, riittävä ilmanvaihto ja jäähdytys sekä erilaisia sääoloja kestävä materiaalit.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi, <u>VSME 57(d)</u>, sovelletusti</p>

Y2 Pilaantuminen

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
Y2.1 Käytännöt, toimintaperiaatteet ja aloitteet koskien pilaantumista	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai tulevia suunnitelmia koskien ilman, veden ja maaperän pilaantumista.</p> <p>Nämä tarkoittavat niitä toimia ja periaatteita, joita yritys tekee, seuraa tai suunnittelee tekevänsä vähentääkseen kielteisiä vaikutuksiaan pilaantumiseen liittyen. Esimerkkejä tällaisista ovat ympäristöpolitiikka (sisältäen ilman, veden ja maaperän suojelun), kemikaalien hallinta, jätteiden ja vaarallisten aineiden käsittely, työmaaliikenteen rajoitukset, pölynsidonta, öljynerotuskaivot, työmaavesien käsittely ennen johtamista viemäriin, hulevesien suodatus, koneiden vuotosuojat sekä maamassojen lajittelu ja puhdistus.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: VSME 26-28, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
Y2.2 Kuvaus ilman, veden ja maaperän pilaantumista koskevista käytännöistä, toimintaperiaatteista ja aloitteista	<p>Kuvaile, mitä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai suunnitelmia yrityksellä on ilman, veden ja maaperän pilaantumiseen liittyvien haittojen vähentämiseksi.</p> <p>Voit myös lisätä linkkejä yrityksen julkisesti saatavilla oleviin materiaaleihin ja dokumentteihin, jotka kuvailevat yrityksen toimenpiteitä saastumiseen liittyen. Varmistathan, että lisäämäsi linkit ovat toimivia ja johtavat ajantasaiseen sisältöön.</p>	<p>Ehdollisuus: Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Narratiivinen, linkki Lähde: VSME 48, VSME 213, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
Y2.3 Pilaantumisesta raportointi	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yritys velvollinen lain mukaan raportoimaan viranomaisille pilaantumisen päästöistään, tai tekeekö yritys julkista raportointia pilaantumisen päästöistään vapaaehtoisesti.</p> <p>Voit arvioida yrityksen tilannetta seuraavien kysymysten pohjalta: Onko yrityksellä lakisääteinen velvoite raportoida päästöistä viranomaisille (esim. ympäristöluvan nojalla)? Jos ei, raportoiko yritys päästöistään vapaaehtoisesti esimerkiksi ympäristöjärjestelmän (kuten ISO 14001 tai EMAS) kautta? Jos kumpaakaan ei sovelleta, valitse 'ei'.</p> <p>Jos yritys raportoi pilaantumisesta ja raportointi on jo julkisesti saatavilla (esim. yrityksen verkkosivuilla tai ympäristöraporttina), voit viitata siihen linkillä sen sijaan, että toistat tiedot tässä raportissa. Muuten kirjaa seuratut ilmaa, vettä tai maaperää saastuttavat aineet tai epäpuhtaudet sekä niiden määrät (esim. kg). Voit lisätä ja poistaa vastausrivejä tarvittaessa.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Narratiivinen, linkki Lähde: VSME 32, VSME 110-133</p>

Y2 Pilaantuminen

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>Y2.4 Vaaralliset ja erityistä huolta aiheuttavat aineet</p>	<p>Luettele yrityksen toiminnassa yleisimmin esiintyvät vaaralliset ja erityistä huolta aiheuttavat aineet.</p> <p>Vaaralliset ja erityistä huolta aiheuttavat aineet (engl. hazardous and substances of very high concern, SVHC) ovat kemikaaleja ja aineita, joilla on merkittäviä haittavaikutuksia ihmisen terveydelle tai ympäristölle. Rakennusalalla ne liittyvät esimerkiksi rakennusmateriaaleihin, liimoihin, maaleihin, pinnoitteisiin, eristeisiin ja kemikaaleihin työmaalla. Ajantasainen lista aineista löytyy Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) kandidaattilistalta: https://echa.europa.eu/fi/candidate-list-table</p> <p>Tiedot löytyvät yleensä aineiden käyttöturvallisuustiedotteista (KTT), joita toimittajilta on pyydettävä REACH-asetuksen nojalla.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Narratiivinen Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi</p>

Y3 Luonnon monimuotoisuus

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>Y3.1 Käytännöt, toimintaperiaatteet ja aloitteet koskien luonnon monimuotoisuutta</p>	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai tulevia suunnitelmia koskien luonnon monimuotoisuutta tai ekosysteemejä.</p> <p>Nämä tarkoittavat niitä toimia ja periaatteita, joita yritys tekee, seuraa tai suunnittelee tekevänsä vähentääkseen kielteisiä vaikutuksiaan sekä vahvistaakseen myönteisiä vaikutuksiaan luonnon monimuotoisuuteen liittyen. Esimerkkejä tällaisista ovat luontoarvojen huomiointi suunnittelussa, suojelualueita sekä uhanalaisia ja vieraslajeja koskevat ohjeet, työmaiden rajaus luonnon kulumisen estämiseksi, puiden ja kasvillisuuden säästäminen, suojavyöhykkeet, viherkatot ja viherrakenteet, hulevesikosteikot, pölyttäjiä tukevat kasvit, luonnonmukainen maisemointi, yhteistyö luontojärjestöjen kanssa sekä ekologinen kompensatio.</p> <p>Luonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan elämän koko kirjoa maapallolla: lajien runsautta (kasvit, eläimet, sienet, mikrobit), lajien sisäistä perinnöllistä muuntelua (geenit) sekä erilaisten elinympäristöjen (ekosysteemien) vaihtelevuutta.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: <u>VSME 26-28</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
<p>Y3.2 Kuvaus luonnon monimuotoisuutta koskevista käytännöistä, toimintaperiaatteista ja aloitteista</p>	<p>Kuvaile, mitä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai suunnitelmia yrityksellä on luonnon monimuotoisuuteen liittyvien haittojen vähentämiseksi ja hyötyjen lisäämiseksi.</p> <p>Voit myös lisätä linkkejä yrityksen julkisesti saatavilla oleviin materiaaleihin ja dokumentteihin, jotka kuvailevat yrityksen toimenpiteitä biodiversiteettiin liittyen. Varmistathan, että lisäämäsi linkit ovat toimivia ja johtavat ajantasaiseen sisältöön.</p>	<p>Ehdollisuus: Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Narratiivinen, linkki Lähde: <u>VSME 48</u>, <u>VSME 213</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>

Y3 Luonnon monimuotoisuus

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>Y3.3 Maankäyttö luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeillä alueilla tai niiden lähellä</p>	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä maankäyttöä (omistus, vuokraus tai hallinnointi) luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeillä alueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä.</p> <p>Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä (tai herkkiä) alueita ovat esimerkiksi Natura 2000 -alueet, Unescon maailmanperintökohteet sekä muut suojelualueet, jotka suojelevat luontoa, kulttuuriarvoja ja luonnon tarjoamia hyötyjä.</p> <p>"Lähellä" luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeää aluetta tarkoittaa, että yrityksen omistama, vuokraama tai hallinnoima alue on suoraan vieressä tai osittain päällekkäinen monimuotoisuudelle tärkeän alueen kanssa.</p> <p>Suojeltuja ja monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita voi tarkastella esimerkiksi seuraavista tietokannoista:</p> <ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 -alueet (Suomi): https://natura2000.eea.europa.eu/ Avainbiodiversiteettialueet (KBA): https://www.keybiodiversityareas.org/ Unescon maailmanperintökohteet: https://whc.unesco.org/en/list/ <p>Tiedon voi usein tarkistaa myös kaavoitustiedoista tai kunnan ympäristöviranomaiselta.</p> <p>Jos yrityksellä on tällaista maankäyttöä, luettele ne luonnon monimuotoisuudelle tärkeät alueet, joilla tai joiden lähellä yrityksellä on maankäyttöä sekä valitse ne yrityksen toimipaikat, joilla on tällaista maankäyttöä.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä</p> <p>Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Narratiivinen, monivalinta</p> <p>Lähde: <u>VSME 33</u>, <u>VSME 134-136</u></p>

Y3 Luonnon monimuotoisuus

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>Y3.4 Maankäyttö (ha)</p>	<p>Laske ja ilmoita yrityksen toimipaikkojen kokonaismaankäyttö hehtaareina (ha) raportointikaudelta.</p> <p>Maankäyttöön lasketaan kaikki yrityksen omistamat, vuokraamat tai hallinnoimat alueet. Mukaan luetaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimistot, varastot, hallitilat ja niiden piha-alueet • Työmaat raportointikauden aikana (jos yritys omistaa tai hallinnoi aluetta) • Konepaikat, varikot ja materiaalien varastointialueet • Muut yrityksen käytössä olevat maa-alueet <p>Tarvittavat tiedot voivat löytyä esimerkiksi kiinteistörekisteristä tai vuokrasopimuksista (toimipaikkojen pinta-alat), rakennusluvista sekä asemakaava-asiakirjoista.</p> <p>Huomioithan laskemisessa pinta-alojen yksikkömuunnokset: 1 hehtaari (ha) = 10 000 m², eli esimerkiksi 2 500 m²:n toimipaikan pinta-ala on 0,25 ha.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: <u>VSME 34(a)</u></p>

Y4 Vedenkäyttö

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
Y4.1 Käytännöt, toimintaperiaatteet ja aloitteet koskien vedenkäyttöä	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai tulevia suunnitelmia koskien vedenkäyttöä.</p> <p>Nämä tarkoittavat niitä toimia ja periaatteita, joita yritys tekee, seuraa tai suunnittelee tekevänsä vähentääkseen kielteisiä vaikutuksiaan sekä vahvistaakseen myönteisiä vaikutuksiaan vedenkäyttöön liittyen. Esimerkkejä tällaisista ovat veden säästämisen periaatteet, vesistöjen suojelu, vedenkulutuksen seuranta, vesivuotojen nopea havaitseminen ja korjaus, vettä säästävät ratkaisut esim. vesikalusteissa, harmaan veden kierrätys sekä sadeveden keräysjärjestelmät.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: VSME 26-28, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
Y4.2 Kuvaus vedenkäyttöä koskevista käytännöistä, toimintaperiaatteista ja aloitteista	<p>Kuvaile, mitä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai suunnitelmia yrityksellä on vedenkäyttöön liittyvien haittojen vähentämiseksi ja hyötyjen lisäämiseksi.</p> <p>Voit myös lisätä linkkejä yrityksen julkisesti saatavilla oleviin materiaaleihin ja dokumentteihin, jotka kuvailevat yrityksen toimenpiteitä veteen liittyen. Varmistathan, että lisäämäsi linkit ovat toimivia ja johtavat ajantasaiseen sisältöön.</p>	<p>Ehdollisuus: Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Narratiivinen, linkki Lähde: VSME 48, VSME 213, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
Y4.3 Vedenotto (m³)	<p>Ilmoita yrityksen raportointikauden kokonaisvedenotto kuutiometreinä (m³) eli veden määrä, joka on otettu organisaation rajojen sisäpuolelle.</p> <p>Tieto raportointia varten saadaan esimerkiksi vesilaskuista.</p> <p>Huomioithan, että yleiskielessä vedenottoon viitataan yleensä vedenkulutuksena, mutta tässä raportointimallissa vedenotolla ja -kulutuksella viitataan eri asioihin.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: VSME 35, VSME 142-149</p>

Y4 Vedenkäyttö

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
Y4.4 Vedenotto, vesistressialueet (m ³)	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä toimipaikkoja huomattavan vesistressin alueilla.</p> <p>Huomattava vesistressikynnys on yli 40 % (vedenoton osuus alueen käytettävissä olevasta uusiutuvasta makeasta vedestä). Suomessa vesistressialueet ovat harvinaisia.</p> <p>Tietyn sijainnin vesistressin voi tarkistaa seuraavista työkaluista:</p> <ul style="list-style-type: none"> WRI Aqueduct Water Risk Atlas: https://www.wri.org/applications/aqueduct/water-risk-atlas/ EEA:n vesistressikartta (WEI+): https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/water-exploitation-index-weiplus <p>Jos yrityksellä on toimipaikkoja vesistressin alueilla, ilmoita yrityksen vedenotto vesistressistä kärsivillä alueilla kuutiometreinä (m³) eli veden määrä, joka on otettu organisaation rajojen sisäpuolelle vesistressialueilla, sekä valitse ne yrityksen toimipaikat, jotka sijaitsevat tällaisilla alueilla.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä</p> <p>Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Numeraali, monivalinta</p> <p>Lähde: <u>VSME 35</u>, <u>VSME 156-158</u></p>
Y4.5 Vedenkulutus (m ³)	<p>Laske ja ilmoita yrityksen vedenkulutus kuutiometreinä (m³).</p> <p>Vedenkulutus saadaan, kun organisaation sisäänottamasta vedestä vähennetään jäteveden määrä (Vedenkulutus = Vedenotto – Jäteveden määrä).</p> <p>Käytännössä jos yritys ottaa vettä julkisesta verkosta ja johtaa sen viemäriin normaalisti (esim. toimistoissa ja sosiaalituloissa), vedenkulutus on lähellä nolaa eikä sen laskeminen ole välttämätöntä. Vedenkulutus on olennaista raportoida erityisesti silloin, kun yrityksen prosesseissa kuluu merkittävästi vettä, eikä se palaudu vesistöihin tai viemäriin.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen</p> <p>Vastaustyyppi: Numeraali</p> <p>Lähde: <u>VSME 36</u>, <u>VSME 150-152</u></p>

Y5 Kiertotalous

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>Y5.1 Käytännöt, toimintaperiaatteet ja aloitteet koskien kiertotaloutta</p>	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai tulevia suunnitelmia koskien kiertotaloutta.</p> <p>Nämä tarkoittavat niitä toimia ja periaatteita, joita yritys tekee, seuraa tai suunnittelee tekevänsä vähentääkseen kielteisiä vaikutuksiaan sekä vahvistaakseen myönteisiä vaikutuksiaan ympäristöön kiertotaloutta hyödyntäen. Esimerkkejä tällaisista ovat kiertotalouden periaatteet prosesseissa ja liiketoimintamalleissa, elinkaariajattelu suunnittelussa (esim. muuntojoustavuus, korjattavuus, modulaarisuus, pitkäikäisyys), lajittelu ja jätehuolto, materiaalitehokkuus, kierrätettyjen materiaalien käyttö, rakennusosien ja -materiaalien uudelleenhyödyntäminen, kaluston ja välineiden vuokraus sekä kiertotalouden pilotit.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: VSME 26-28, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
<p>Y5.2 Kuvaus kiertotaloutta koskevista käytännöistä, toimintaperiaatteista ja aloitteista</p>	<p>Kuvaile, mitä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai suunnitelmia yrityksellä on kiertotalouden edistämiseksi.</p> <p>Voit myös lisätä linkkejä yrityksen julkisesti saatavilla oleviin materiaaleihin ja dokumentteihin, jotka kuvailevat yrityksen toimenpiteitä kiertotalouteen liittyen. Varmistathan, että lisäämäsi linkit ovat toimivia ja johtavat ajantasaiseen sisältöön.</p>	<p>Ehdollisuus: Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Narratiivinen, linkki Lähde: VSME 48, VSME 213, VSME 37 ja VSME 159 sovelletusti, RALAn olennaisuusanalyysi</p>

Y5 Kiertotalous

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>Y5.3 Jätehuolto</p>	<p>Ilmoita yrityksen jätemäärät eriteltynä vaaralliseen jätteeseen (kg), ei-vaaralliseen jätteeseen (kg), jätteen kokonaismäärään (kg) sekä kierrätykseen ja uudelleenkäyttöön ohjattuun jätteeseen (kg).</p> <p>Vaarallisella jätteellä tarkoitetaan jätettä, jolla on vähintään yksi haitallinen ominaisuus (esim. myrkyllisyys, syövyttävyys, syttyvyys tai ympäristölle vaarallisuus) EU:n jätedirektiivin mukaisesti. Rakennusalan yrityksissä yleisimpiä vaarallisia jätteitä ovat esim. käytetyt öljyt, maalit, lakat, liuottimet, paristot ja akut, loisteputket, asbestia sisältävät purkujätteet sekä kyllästetty puu ja kreosoottia sisältävät materiaalit. Ei-vaarallinen jäte on taas kaikki muu yrityksen jäte, jota ei lueta vaaralliseksi jätteeksi.</p> <p>Jätteen kokonaismäärä lasketaan summaamalla vaarallisen jätteen ja ei-vaarallisen jätteen määrät yhteen. Kierrätykseen tai uudelleenkäyttöön ohjattu jäte on taas se osuus kokonaisjätteestä, joka on lajiteltu ja toimitettu eteenpäin kierrätys- tai uudelleenkäyttö-tarkoituksiin.</p> <p>Tiedot jätemäärien raportointiin löytyvät esimerkiksi jätehuoltosopimuksista, rahtikirjoista ja jäteasiakirjoista.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: <u>VSME 38(a-b)</u>, <u>VSME 162-171</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>

Y5 Kiertotalous

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>Y5.4 Tuotteet, palvelut tai rakennetun ympäristön kohteet, joissa on huomioitu elinkaarisuunnittelu</p>	<p>Valitse vaihtoehtoista, onko yritys tuottanut raportointikauden aikana tuotteita, palveluja tai rakennetun ympäristön kohteita, joissa elinkaariajattelu on otettu huomioon suunnittelussa tai toteutuksessa (Ei / Kyllä, tapauskohtaisesti / Kyllä, säännöllisesti). Jos on (tapauskohtaisesti tai säännöllisesti), kuvaile, miten elinkaarisuunnittelu on huomioitu yrityksen tuotteissa, palveluissa tai kohteissa raportointikauden aikana.</p> <p>Elinkaarisuunnittelun huomioimisessa yksittäiset elinkaariajattelua tukevat ratkaisut riittävät, virallista elinkaarianalyysiä (LCA) ei edellytetä. Rakennusalalla tällaisia ovat esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Materiaalivalinnat, joissa on huomioitu kierrätettävyyttä, uusiokäyttöä tai vähäpäästöisyyttä (esim. kierrätetty teräs, uusiutuva puu, vähähiilinen betoni, uudelleenkäytetty kiviaines) • Rakennusratkaisut, jotka tukevat muuntojoustavuutta, monikäyttöisyyttä tai purettavuutta • Ympäristö- tai energialuokituksen (esim. BREEAM, LEED, Joutsenmerkki, energialuokka) tavoittelu kohteessa • Materiaaliselosteiden tai hiilijalanjälkilaskelmien laatiminen kohteelle • Purkusuunnitelman tai jätehuoltosuunnitelman sisällyttäminen kohteen suunnitteluun <p>Vaihtoehtoon 'Kyllä, tapauskohtaisesti' riittää, että vähintään yhdessä raportointikauden aikaisessa kohteessa on tietoisesti huomioitu jokin elinkaarisuunnittelun näkökulma. Vaihtoehtoon 'Kyllä, säännöllisesti' kohdalla toimien ja ratkaisujen tulisi olla vakiintunut osa yrityksen suunnittelu- ja toteutuskäytäntöjä.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä</p> <p>Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto</p> <p>Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi</p>
<p>Y5.5 Yhteistyö kiertotalousmallien ja -verkostojen muodostamiseksi</p>	<p>Luettele yrityksen kiertotaloutta edistävät tärkeimmät yhteistyökumppanuudet ja yhteistyöverkostot, joissa yritys toimii. Voit lisätä tai poistaa kohtia tarvittaessa.</p> <p>Esimerkkejä tällaisista ovat kumppanuus jätehuolto- ja purkuyhtiön kanssa, alueelliset verkostot massojen ja materiaalien koordinointiin, kuuluminen kiertotalouden yrityskeskittymään sekä kiertotalouden kehitysohjelmaan tai pilottiin osallistuminen yhteistyössä muiden yritysten, kuntien, oppilaitosten tai vastaavien tahojen kanssa.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen</p> <p>Vastaustyyppi: Narratiivinen</p> <p>Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi</p>

Y6 Lisätiedot ympäristövastuusta

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>Y6.1 Vapaaehtoisesti raportoitavat lisätiedot yrityksen ympäristövastuusta</p>	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä ympäristövastuuseen liittyviä lisätietoja, joista se haluaa raportoida vapaaehtoisesti. Jos on, kirjaa yrityksen ympäristövastuuseen liittyvät vapaaehtoiset lisätiedot.</p> <p>Esimerkkejä tällaisista ovat ympäristötietojen laskennassa tehdyt rajaukset, laskennassa käytetyn datan rajoitteet sekä kuvaus ympäristöaiheesta tai ilmoitus ympäristömittarista, jota ei ole sisällytetty raporttiin.</p> <p>Huomaathan, että vastaamiselle on rajallinen merkkimäärä.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä</p> <p>Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Narratiivinen</p> <p>Lähde: <u>VSME 10-11</u></p>

Sosiaaliset tiedot

S1 Oma työvoima

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
S1.1 Käytännöt, toimintaperiaatteet ja aloitteet koskien omaa työvoimaa	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai tulevia suunnitelmia koskien omaa työvoimaa.</p> <p>Nämä tarkoittavat niitä toimia ja periaatteita, joita yritys tekee, seuraa tai suunnittelee tekevänsä vähentääkseen kielteisiä vaikutuksiaan sekä vahvistaakseen myönteisiä vaikutuksiaan omaan työvoimaan liittyen. Esimerkkejä tällaisista ovat henkilöstöpolitiikka, työterveyden henkilöstösuunnitelma, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvopolitiikka, palkitsemis- ja kannustinperiaatteet, palautteenanto ja kehityskeskustelut, työmaiden turvallisuuskierrokset, läheltä piti -ilmoitukset, koulutus- ja perehdytysohjelmat sekä tietosuoja ja henkilötietojen käsittely.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: <u>VSME 26-28</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
S1.2 Kuvaus omaa työvoimaa koskevista käytännöistä, toimintaperiaatteista ja aloitteista	<p>Kuvaile, mitä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai suunnitelmia yrityksellä on omaan työvoimaan liittyvien haittojen vähentämiseksi ja hyötyjen lisäämiseksi.</p> <p>Voit myös lisätä linkkejä yrityksen julkisesti saatavilla oleviin materiaaleihin ja dokumentteihin, jotka kuvailevat yrityksen toimenpiteitä omaan työvoimaan liittyen. Varmistathan, että lisäämäsi linkit ovat toimivia ja johtavat ajantasaiseen sisältöön.</p>	<p>Ehdollisuus: Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Narratiivinen, linkki Lähde: <u>VSME 48</u>, <u>VSME 213</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
S1.3 Työntekijät muissa maissa	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä työntekijöitä muissa kuin yrityksen pääasiallisessa maassa. Jos on, ilmoita yrityksen toiminnan muut maat ja siellä työskentelevien työntekijöiden lukumäärät. Voit lisätä ja poistaa maita tarvittaessa.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Narratiivinen, numeraali Lähde: <u>VSME 39(c)</u>, <u>VSME 180-181</u></p>

S1 Oma työvoima

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
S1.4 Työsuhteiden lukumäärät sukupuolen mukaan	Ilmoita vakituisten ja määräaikaisten työsuhteiden lukumäärät sukupuolittain (miehet, naiset, sukupuoli ei tiedossa). Ilmoitathan lukumäärät samalla tavalla kuin olet ilmoittanut työntekijöiden kokonaismäärän aiemmin joko raportointikauden lopussa vai raportointikauden aikaisena keskiarvona.	Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: <u>VSME 39(a-b)</u> , <u>VSME 177-179</u>
S1.5 Vuokrattujen työntekijöiden osuus (%)	Ilmoita vuokratyövoiman osuus (%) yrityksen työntekijöistä. Vuokratyövoima tarkoittaa työntekijöitä, jotka työskentelevät yrityksessä vuokrasopimuksen perusteella henkilöstövuokrausyritykseltä, eivätkä ole suoraan yrityksen palkkalistoilla. Vuokratyövoiman prosenttiosuus lasketaan jakamalla raportointikauden aikana työskennelleiden vuokrattujen työntekijöiden lukumäärä kaikkien yritykselle työskennelleiden työntekijöiden lukumäärällä seuraavasti: [(Vuokrattujen työntekijöiden lukumäärä) / ((Yrityksen kaikkien työntekijöiden lukumäärä) + (Vuokrattujen työntekijöiden lukumäärä))] x 100	Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: Sidosryhmäpalaute, <u>VSME 60</u> ja <u>VSME 234</u> sovelletusti
S1.6 Ulkomaalaisten työntekijöiden osuus (%)	Ilmoita ulkomaisen työvoiman osuus (%) yrityksen omista ja vuokratyöntekijöistä. Ulkomainen työntekijä tarkoittaa Suomessa työskentelevää henkilöä, joka ei ole Suomen kansalainen. Ulkomaisen työvoiman prosenttiosuus lasketaan jakamalla yrityksessä työskennelleiden ulkomaisten työntekijöiden lukumäärä yrityksen kaikkien omien ja vuokrattujen työntekijöiden lukumäärällä seuraavasti: [(Ulkomaisten työntekijöiden lukumäärä) / ((Yrityksen kaikkien työntekijöiden lukumäärä) + (Vuokrattujen työntekijöiden lukumäärä))] x 100	Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: Sidosryhmäpalaute

S1 Oma työvoima

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
S1.7 Työntekijöiden vaihtuvuus	<p>Raportoi raportointikauden aikana yrityksen palveluksesta poistuneiden työntekijöiden kokonaislukumäärä. Poistumiin sisältyvät sekä vapaaehtoiset lähdöt että poistumat irtisanomisen, eläkkeelle siirtymisen tai palveluksessa tapahtuneen kuoleman seurauksena.</p> <p>Lisäksi raportoi työntekijöiden vaihtuvuusprosentti (%). Vaihtuvuusprosentti lasketaan jakamalla raportointikauden aikana poistuneiden työntekijöiden lukumäärä yrityksen kaikkien raportointikauden aikana työskennelleiden työntekijöiden lukumäärällä seuraavasti:</p> $\left[\frac{\text{Poistuneiden työntekijöiden lukumäärä}}{(\text{Työntekijöiden lukumäärä}) + (\text{Poistuneiden työntekijöiden lukumäärä})} \right] \times 100$	<p>Ehdollisuus: Vastataan, kun työntekijöiden lukumäärä suurempi kuin 50</p> <p>Vastaustyyppi: Numeraali</p> <p>Lähde: <u>VSME 40</u>, <u>VSME 182-183</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
S1.8 Työehtosopimukset	<p>Laske ja ilmoita työehtosopimusten piiriin kuuluvat työntekijät (%).</p> <p>TES piiriin kuuluvien työntekijöiden prosenttiosuus lasketaan kaavalla seuraavasti:</p> $\left[\frac{\text{TES piiriin kuuluvien työntekijöiden lukumäärä}}{(\text{Työntekijöiden lukumäärä})} \right] \times 100$ <p>Luettele myös yrityksessäsi sovelletut TESit eroteltuna pilkulla (tai kirjaa ettei yrityksessä sovelleta minkään alan TESiä).</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen</p> <p>Vastaustyyppi: Numeraali / Narratiivinen</p> <p>Lähde: <u>VSME 42(c)</u>, <u>VSME 202-205</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
S1.9 Vähimmäispalkka	<p>Valitse (kyllä/ei), saavatko työntekijät vähintään TESin mukaista palkkaa.</p> <p>Jos yrityksessä ei sovelleta minkään alan TESiä, voit valita tätä vastaavan vaihtoehdon vastausvaihtoehdoista.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen</p> <p>Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto</p> <p>Lähde: <u>VSME 42(a)</u>, <u>VSME 192</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>

S1 Oma työvoima

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
S1.10 Sukupuolten välinen palkkaero (%)	<p>Laske ja ilmoita nais- ja miespuolisten työntekijöiden palkkaero (%).</p> <p>Palkkaero lasketaan seuraavasti: $[(\text{Miesten bruttotuntipalkkojen keskiarvo} - \text{Naisten bruttotuntipalkkojen keskiarvo}) / (\text{Miesten bruttotuntipalkkojen keskiarvo})] \times 100$</p> <p>Bruttopalkkaan luetaan mukaan peruspalkan lisäksi rahalliset etuudet kuten lisät, bonukset, provisiot ja muut muuttuvat rahapalkkiot sekä luontoisedut kuten työsuhdeautot, yksityiset sairaus- ja henkivakuutukset ja hyvinvointiohjelmat.</p>	<p>Ehdollisuus: Vastataan, kun työntekijöiden lukumäärä suurempi kuin 150 työntekijää</p> <p>Vastaustyyppi: Numeraali</p> <p>Lähde: <u>VSME 42(b)</u>, <u>VSME 194-198</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
S1.11 Työaikojen ja ylityökäytäntöjen seuranta	<p>Valitse yrityksesi tilannetta parhaiten kuvaava vaihtoehto työaikojen ja ylityökäytäntöjen systemaattisesta seuraamisesta (Emme / Seuranta on hajanaista / Kyllä, dokumentoitu käytäntö / Kyllä, dokumentoitu käytäntö ja analysoimme poikkeamia).</p> <p>Mikäli valitsit: 'Kyllä, dokumentoitu käytäntö' tai 'Kyllä, dokumentoitu käytäntö ja analysoimme poikkeamia', kuvaile yrityksen työaikojen ja ylityökäytäntöjen seurantaan tai lisää linkki dokumenttiin, jos julkisesti saatavilla.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen</p> <p>Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Narratiivinen, linkki</p> <p>Lähde: Sidosryhmäpalaute</p>
S1.12 Työtapaturmat	<p>Ilmoita poissaoloon johtaneet työtapaturmat (lkm, LTI 1), joista on seurannut vähintään yksi työkyvyttömyyspäivä varsinaisen tapaturmapäivän jälkeen raportointikauden aikana.</p> <p>Laske ja ilmoita myös työtapaturmataajuus (LTI 1). Työtapaturmataajuus lasketaan: $[(\text{Vähintään yhteen poissaolopäivään (sattumispäivän lisäksi) johtaneet työtapaturmat raportointikauden aikana}) / (\text{Kaikkien työntekijöiden yhteenlasketut vuosityötunnit})] \times 1\,000\,000$</p> <p>Ilmoita lisäksi mahdolliset tapaturmien ja työperäisten sairauksien aiheuttamat kuolemat (lkm) raportointikauden ajalta.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen</p> <p>Vastaustyyppi: Numeraali</p> <p>Lähde: <u>VSME 41(a)</u> sovelletusti, <u>VSME 41(b)</u>, <u>VSME 187-190</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>

S1 Oma työvoima

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
S1.13 Työhyvinvoinnin mittaaminen	<p>Valitse yksi tai useampi vaihtoehto, millä tavoin yritys mittaa ja seuraa työntekijöidensä työhyvinvointia.</p> <p>Vastausvaihtoehdot ovat: Työtyytyväisyyskysely / Työhyvinvointikysely / eNPS (Employee Net Promoter Score) / Fyysinen kuormituksen arviointi / Psykososiaalinen kuormituksen arviointi / Työilmapiirikysely / Johtamisen ja esihenkilötyön arvioinnit / Muu, mikä? / Emme mittaa työntekijöiden hyvinvointia säännöllisesti</p> <p>Ilmoita mittaus- tai seurantatapa erikseen, jos valitsit vaihtoehdon: 'Muu, mikä'.</p> <p>Mittaaminen ja seuranta voi tapahtua toistuvilla pienemmillä kyselyillä tai yksittäisellä laaja-alaisella kyselyllä, joka koostuu useista työhyvinvoinnin eri osa-alueista ja mittaustavoista (esim. kuormitus, työkyky, työilmapiiri, johtaminen).</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Monivalinta / Narratiivinen Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi</p>
S1.14 Työntekijöiden koulutus	<p>Ilmoita työntekijöiden raportointikauden keskimääräiset koulutustunnit per työntekijä sukupuolittain. Jätä vastauskenttä tyhjäksi, jos yrityksessä ei ole lainkaan kyseisen sukupuolen työntekijöitä.</p> <p>Työntekijöiden koulutuksella tarkoitetaan kaikkea työnantajan järjestämää tai mahdollistamaa osaamisen kehittämistä, joka parantaa työntekijän ammattitaitoa, tukee turvallista työskentelyä, ylläpitää lakisääteisiä pätevyksiä ja edistää urakehitystä. Esimerkkejä tästä ovat työntekijöiden kortti- ja lisäkoulutukset, perehdytykset, viralliset pätevydet ja sertifikaatit sekä luennot ja seminaarit.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: <u>VSME 42(d)</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>

S2 Arvoketjun työntekijät

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>S2.1 Käytännöt, toimintaperiaatteet ja aloitteet koskien arvoketjun työntekijöitä</p>	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai tulevia suunnitelmia koskien arvoketjun työntekijöitä eli alihankkittua työvoimaa ja toimitusketjunsä työntekijöitä.</p> <p>Nämä tarkoittavat niitä toimia ja periaatteita, joita yritys tekee, seuraa tai suunnittelee tekevänsä vähentääkseen kielteisiä vaikutuksiaan sekä vahvistaakseen myönteisiä vaikutuksiaan arvoketjun työntekijöihin liittyen. Esimerkkejä tällaisista ovat toimintaohjeet alihankintaan, sopimuskäytännöt ihmisoikeusriskien hallintaan, ihmisoikeuspolitiikka sekä toimittajien ja alihankkijoiden arvioinnit ja auditoinnit.</p> <p>Arvoketjun työntekijöillä tarkoitetaan sekä alihankkittua työvoimaa että henkilöitä, jotka tekevät työtä yrityksen toimintaa edeltävissä (esim. toimittajat, raaka-ainetoimittajat) tai jälkeisissä (esim. huolto ja ylläpito, jälleenmyyjät) toiminnoissa riippumatta siitä, onko heillä suora sopimussuhde kyseiseen yritykseen.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: <u>VSME 26-28</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
<p>S2.2 Tarkemmat piirteet arvoketjun työntekijöitä koskevista käytännöistä, toimintaperiaatteista ja aloitteista</p>	<p>Valitse yksi tai useampi vaihtoehto, mitä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai suunnitelmia yrityksellä on alihankitun työvoiman ja toimitusketjunsä työntekijöiden ihmisoikeuksien toteutumisen varmistamiseksi.</p> <p>Vaihtoehtoja ovat esimerkiksi: Toimittajien ja alihankkijoiden eettiset ohjeet (Code of Conduct) / Ihmisoikeuspolitiikka / Pakkotyö, ihmiskauppa & passien ja henkilöllisyyspapereiden hallussapito kielletty osana sopimuksia / Tilaajavastuutietojen tarkistaminen aina ennen sopimusta / Toimittajien ja alihankkijoiden arvioinnit ennen yhteistyötä / Säännölliset auditoinnit tai tarkastukset alihankkijoille ja toimittajille / jne.</p> <p>Ilmoita arvoketjun työntekijöiden ihmisoikeuksien varmistamistapa erikseen, jos valitsit vaihtoehdon: 'Muu, mikä'.</p> <p>Ihmisoikeuksilla tarkoitetaan mm. työturvallisuutta, asianmukaisia työoloja ja nollatoleranssia pakkotyölle, ihmiskaupalle, lapsityövoimalle, hyväksikäytölle, syrjinnälle ja häirinnälle.</p>	<p>Ehdollisuus: Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Monivalinta / Narratiivinen Lähde: <u>VSME 48</u> ja <u>VSME 213</u> sovelletusti, RALAn olennaisuusanalyysi</p>

S2 Arvoketjun työntekijät

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
S2.3 Tilajavastuulakia noudattavat alihankkijat	Arvioi osuus alihankkijoista, jotka yritys on tarkastanut tilajavastuulain mukaisesti ja/tai ovat Luotettava Kumppani -palvelun jäseniä raportointikauden aikana (100 % / 90-99 % / 70-89 % / 50-69 % / alle 50 %).	Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi

S3 Rakennetun ympäristön loppukäyttäjät

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>S3.1 Käytännöt, toimintaperiaatteet ja aloitteet koskien rakennetun ympäristön loppukäyttäjiä</p>	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai tulevia suunnitelmia koskien yrityksen tuottaman palvelun tai tuotteen loppukäyttäjiä.</p> <p>Nämä tarkoittavat niitä toimia ja periaatteita, joita yritys tekee, seuraa tai suunnittelee tekevänsä vähentääkseen kielteisiä vaikutuksiaan sekä vahvistaakseen myönteisiä vaikutuksiaan rakennetun ympäristön loppukäyttäjiin liittyen. Esimerkkejä tällaisista ovat laadunhallintajärjestelmä, käyttäjäpalautteen kerääminen, takuu- ja reklamaatioprosessit, käyttöoppaat ja opastukset loppukäyttäjille, tietosuoja ja asiakastietojen turvallinen käsittely sekä kuluttajansuojaan liittyvät periaatteet.</p> <p>Loppukäyttäjällä tarkoitetaan viimeistä henkilöä, kuluttajaa tai organisaatiota, joka käyttää, operoi tai kuluttaa tuotetta tai palvelua suoraan ja jolle tuote tai palvelu on suunniteltu. Esimerkkejä rakennusalan loppukäyttäjistä ovat mm. kerrostalojen asukkaat, liiketiloissa toimivat yritykset ja niissä asioivat asiakkaat sekä teillä ja väylillä liikkuvat jalankulkijat, pyöräilijät ja autoilijat.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: <u>VSME 26-28</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
<p>S3.2 Tarkemmat piirteet rakennetun ympäristön loppukäyttäjiä koskevista käytännöistä, toimintaperiaatteista ja aloitteista</p>	<p>Valitse yksi tai useampi vaihtoehto, mitä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai suunnitelmia yrityksellä on sen tuottaman palvelun tai tuotteen loppukäyttäjiin liittyvien haittojen vähentämiseksi ja hyötyjen lisäämiseksi.</p> <p>Vaihtoehdot ovat: Käyttäjäturvallisuuden riskienarviointi (esim. osana turvallisuusasiakirjaa) / Materiaaliturvallisuuteen liittyvien vaatimusten huomiointi / Esteettömyyden ja saavutettavuuden huomiointi / Osallistavat suunnittelumenetelmät / Käyttönoton opastukset tai ohjeistukset / Palautekanavat / Takuu- ja reklamaatioprosessit / Tietosuoja ja asiakastietojen turvallinen käsittely / Laadunhallintajärjestelmä / Muu, mikä?</p> <p>Ilmoita loppukäyttäjiin liittyvä käytäntö tai toimintaperiaate erikseen, jos valitsit vaihtoehdon: 'Muu, mikä'.</p>	<p>Ehdollisuus: Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Monivalinta / Narratiivinen Lähde: <u>VSME 48</u> ja <u>VSME 213</u> sovelletusti, RALAn olennaisuusanalyysi</p>

S3 Rakennetun ympäristön loppukäyttäjät

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>S3.3 Poikkeamat liittyen loppukäyttäjien terveyteen ja turvallisuuteen</p>	<p>Talonrakennus: Valitse vaihtoehdoista, seurataanko yrityksessä loppukäyttäjien terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä poikkeamia (Ei / Seuranta on hajanaista / Kyllä, dokumentoitu käytäntö / Kyllä, dokumentoitu käytäntö ja analysoimme poikkeamia).</p> <p>Poikkeamilla tarkoitetaan turvallisuuspuutteita, virheitä tai riskejä, jotka voivat ilmetä kohteen käytössä.</p> <p>Esimerkkejä näistä ovat vikailmoitukset, vaaratilanteet tai reklamaatiot (kuten liukastumisriski, puutteelliset hätäpoistumistiet, turvallisuuden vaarantavat rakennusvirheet jne.).</p> <hr/> <p>Infrarakentaminen: Valitse vaihtoehdoista, seurataanko yrityksessä rakennettujen kohteiden tai tuotteiden loppukäyttäjien terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä poikkeamia (Ei / Seuranta on hajanaista / Kyllä, dokumentoitu käytäntö / Kyllä, dokumentoitu käytäntö ja analysoimme poikkeamia).</p> <p>Poikkeamilla tarkoitetaan turvallisuuspuutteita, virheitä tai riskejä, jotka voivat ilmetä kohteen käytössä. Seuranta voi perustua epäsuoraan tietoon, kuten tilaajalta saatuun palautteeseen tai käytön aikana havaittuihin puutteisiin.</p> <p>Esimerkkejä näistä ovat luovutusvaiheen havainnot, takuuajan palaute, reklamaatiot (kuten turvallisuuden vaarantavat rakennusvirheet, puutteelliset opasteet, kaiteet tai valaistus jne.).</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi</p>

S3 Rakennetun ympäristön loppukäyttäjät

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>S3.4 Loppukäyttäjien käyttöönoton opastus tai ohjeistus</p>	<p>Talonrakennus: Valitse (kyllä/ei), sisältyykö yrityksen tuotteisiin ja palveluihin aina tilaajan, lain tai sisäisen periaatteen vaatiessa käyttöohje, käyttöönoton opastus tai muu ohjeistus, jolla pyritään varmistamaan loppukäyttäjälle tuotteen, palvelun tai rakennetun ympäristön kohteen turvallinen käyttö.</p> <p>Esimerkkejä tällaisista ovat käyttö- ja huolto-ohjeet, reklamaatiokäytännöt, digitaaliset oppaat sekä huoltokirjat.</p> <p>Jos käyttöönoton opastukset tai ohjeistukset eivät koske yrityksen tekemiä hankkeita tai tarjoomaa, voit valita tätä vastaavan vaihtoehdon vastausvaihtoehdoista.</p> <hr/> <p>Infrarakentaminen: Valitse (kyllä/ei), sisältyykö yrityksen kohteisiin ja tuotteisiin aina tilaajan, lain tai sisäisen periaatteen vaatiessa käyttöönoton opastus tai muu ohjeistus, jolla pyritään varmistamaan loppukäyttäjälle tuotteen, palvelun tai rakennetun ympäristön kohteen turvallinen käyttö.</p> <p>Esimerkkejä tällaisista ovat käyttöönoton opastukset, käyttö- ja huolto-ohjeet sekä reklamaatiokäytännöt.</p> <p>Jos käyttöönoton opastukset tai ohjeistukset eivät koske yrityksen tekemiä hankkeita tai tarjoomaa, voit valita tätä vastaavan vaihtoehdon vastausvaihtoehdoista.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi</p>
<p>S3.5 Loppukäyttäjien kuuleminen ja tiedonkulun lisääminen</p>	<p>Talonrakennus: Kuvaile, miten yritys huolehtii loppukäyttäjien kuulemisesta sekä tiedonkulusta. Esimerkkejä tästä ovat digitaaliset käyttäjäportaalit, uutiskirjeet, kuulemistilaisuudet, ennakkotiedotteet työmaan vaikutuksista, asukaskyselyt, palautekanavat sekä yhteissuunnittelu ja osallistaminen.</p> <hr/> <p>Infrarakentaminen: Kuvaile, miten yritys huolehtii loppukäyttäjien kuulemisesta sekä tiedonkulusta. Esimerkkejä tästä ovat ennakkotiedotteet työmaan vaikutuksista, liikennejärjestelyistä tiedottaminen, mahdolliset palautekanavat ja kyselyt sekä yhteissuunnittelu ja osallistaminen.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Narratiivinen Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi</p>

S4 Lisätiedot sosiaalisesta vastuusta

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>S4.1 Vapaaehtoisesti raportoitavat lisätiedot yrityksen sosiaalisesta vastuusta</p>	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä sosiaaliseen vastuuseen liittyviä lisätietoja, joista se haluaa raportoida vapaaehtoisesti. Jos on, kirjaa yrityksen sosiaaliseen vastuuseen liittyvät vapaaehtoiset lisätiedot.</p> <p>Esimerkkejä tällaisista ovat työntekijätietojen laskennassa tehdyt rajaukset, laskennassa käytetyn datan rajoitteet, kuvaus sosiaalisesta aiheesta tai ilmoitus mittarista, jota ei ole sisällytetty raporttiin (esim. asiakastytyväisyys).</p> <p>Huomaathan, että vastaamiselle on rajallinen merkkimäärä.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Narratiivinen Lähde: <u>VSME 10-11</u></p>

Hallinnolliset tiedot

H1 Liiketoiminnan harjoittaminen

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>H1.1 Käytännöt, toimintaperiaatteet ja aloitteet koskien hyvää hallintotapaa ja liiketoiminnan harjoittamista</p>	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai tulevia suunnitelmia koskien hyvää hallintotapaa ja liiketoiminnan harjoittamista.</p> <p>Nämä tarkoittavat niitä toimia ja periaatteita, joita yritys tekee, seuraa tai suunnittelee tekevänsä vähentääkseen kielteisiä vaikutuksiaan sekä vahvistaakseen myönteisiä vaikutuksiaan hyvään hallintotapaan ja liiketoiminnan harjoittamiseen liittyen. Esimerkkejä tällaisista ovat eettiset toimintaohjeet (Code of Conduct), toimintaohjeet korruption ja lahjonnan torjumiseksi, reilun kilpailun ja kilpailulainsäädännön noudattaminen, nimetön ilmoituskanava väärinkäytöksille, tietosuoja- ja tietoturvapoliittikka sekä verovastuullisuus.</p> <p>Hyvällä hallintotavalla ja liiketoiminnan harjoittamisella tarkoitetaan sitä, miten yritys toimii ja miten sitä johdetaan niin, että toiminta on vastuullista, läpinäkyvää ja lain mukaista.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: <u>VSME 26-28</u>, RALAn olennaisuusanalyysi</p>
<p>H1.2 Tarkemmat piirteet hyvää hallintotapaa ja liiketoiminnan harjoittamista koskevista käytännöistä, toimintaperiaatteista ja aloitteista</p>	<p>Valitse yksi tai useampi vaihtoehto, mitä käytäntöjä, toimintaperiaatteita tai suunnitelmia yrityksellä on hyvän hallintotavan ja liiketoiminnan harjoittamisen edistämiseksi.</p> <p>Vaihtoehdot ovat: Kirjallinen eettinen ohjeistus (Code of Conduct) / Lahjonnan ja korruption torjuntaa koskeva toimintaperiaate / Nimetön ilmoituskanava väärinkäytösepäilyille (Whistleblowing-kanava) / Eturistiriitojen hallintaa koskevat periaatteet (esim. sisäpiiriohje) / Reilun kilpailun ja kilpailulainsäädännön noudattaminen (esim. hankintaohje) / Tietosuojaa ja tietoturvaa koskeva periaate / Toimittaja- ja kumppanitaustojen tarkastaminen (due diligence) / Yrityksen Luotettava Kumppani -jäsenyys / Käytännöt liittyen verotukseen ja viranomaisvelvoitteisiin harmaan talouden torjumiseksi (esim. tilaajavastuu) / Muu, mikä?</p> <p>Ilmoita hyvään hallintotapaan ja liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvä käytäntö tai toimintaperiaate erikseen, jos valitsit vaihtoehdon: 'Muu, mikä'.</p>	<p>Ehdollisuus: Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä Vastaustyyppi: Monivalinta / Narratiivinen Lähde: <u>VSME 48</u> ja <u>VSME 213</u> sovelletusti, RALAn olennaisuusanalyysi</p>

H1 Liiketoiminnan harjoittaminen

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
H1.3 Alihankintaketjun läpinäkyvyys	<p>Valitse yksi tai useampi vaihtoehto, mihin seuraavista käytänteistä yritys velvoittaa alihankkijansa sitoutumaan.</p> <p>Vaihtoehdot ovat: Alihankkijan perustietojen ja toiminta-alueen ilmoittaminen / Alihankkijan lakisääteiset velvoitteet kunnossa (esim. tilaajavastuu) / Sitoutuminen yrityksen Code of Conductiin / Alihankkijalla Vastuu Groupin Luotettava Kumppani -palvelun jäsenyys / Alihankkija sitoutuu ketjutusta ja sen mahdollisia rajoituksia koskeviin vaatimuksiin / Yritys ei velvoita erityistä sitoutumista alihankkijoiltaan / Yritys ei tee alihankintaa</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Monivalinta Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi</p>
H1.4 Reilut maksuajat	<p>Valitse yksi tai useampi yrityksen käytänteitä vastaava vaihtoehto yrityksen käytössä olevista maksuehdoista (14 päivää / 21 päivää / 30 päivää / Muu, mikä?).</p> <p>Ilmoita yrityksen käytössä oleva maksuehto erikseen, jos valitsit vaihtoehdon: 'Muu, mikä'.</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen Vastaustyyppi: Monivalinta / Narratiivinen Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi, ESRS G1 sovelletusti</p>
	<p>Ilmoita keskimääräinen toteutunut maksuaika, joka yritykseltä on kulunut laskujen maksamiseen raportointikauden aikana (päivien lkm).</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Numeraali Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi, ESRS G1 sovelletusti</p>
H1.5 Osuus ajallaan maksetuista laskuista	<p>Valitse vaihtoehdoista, kuinka suuri osa yrityksen laskuista on maksettu ajallaan raportointikauden aikana (100 % / 90-99 % / 70-89 % / 50-69 % / alle 50 %).</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi, ESRS G1 sovelletusti</p>

H1 Liiketoiminnan harjoittaminen

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
H1.6 Rangaistukset korruptiosta ja lahjonnasta	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yritykselle määrätty tuomioita tai sakkoja korruptiosta tai lahjonnasta raportointikauden aikana.</p> <p>Jos on, ilmoita erikseen yrityksen raportointikauden aikana saamat tuomiot (kpl) ja sakot (€).</p>	<p>Ehdollisuus: Pakollinen / Vastataan, jos edellinen vastaus kyllä</p> <p>Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Numeraali</p> <p>Lähde: <u>VSME 43</u>, <u>VSME 206-209</u></p>
H1.7 Yhteistyö ja yhdessä tekemisen kulttuuri	<p>Luettele tärkeimmät yhteistyökumppanuudet ja yhteistyöverkostot, joissa yritys toimii.</p> <p>Esimerkkejä tällaisista ovat yrityksen jäsenyydet, oppilaitosyhteistyöt, osallisuus kehityshankkeissa sekä hyväntekeväisyysjärjestöjen kanssa tehty yhteistyö.</p> <p>Jos yritys on aiemmin luetellut kiertotalouden edistämiseen keskittyvät kumppanuudet ja verkostot, näitä ei tarvitse listata tässä uudelleen.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen</p> <p>Vastaustyyppi: Narratiivinen</p> <p>Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi</p>
H1.8 Avoin viestintäkulttuuri	<p>Kuvaile, miten yritys edistää avointa ja läpinäkyvää viestintäkulttuuria sisäisten (kuten henkilöstö) ja ulkoisten sidosryhmien (kuten henkilö- ja yritysasiakkaat, rahoittajat, yhteistyökumppanit, laaja yleisö) keskuudessa.</p> <p>Esimerkkejä tästä ovat eri kanavat, säännölliset keskustelut, tiedotustilaisuudet, projektiviestintä, palautekanavat sekä turvallinen tila.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen</p> <p>Vastaustyyppi: Narratiivinen</p> <p>Lähde: RALAn olennaisuusanalyysi</p>

H2 Lisätiedot hyvästä hallintotavasta

TIETOPISTE	OHJE	LISÄTIEDOT
<p>H2.1 Vapaaehtoisesti raportoitavat lisätiedot yrityksen hyvästä hallintotavasta</p>	<p>Valitse (kyllä/ei), onko yrityksellä hyvään hallintotapaan liittyviä lisätietoja, joista se haluaa raportoida vapaaehtoisesti. Jos on, kirjaa yrityksen hyvään hallintotapaan liittyvät vapaaehtoiset lisätiedot.</p> <p>Esimerkkejä tällaisista ovat tarkempi kuvaus alihankintaketjun läpinäkyvyyden hallinnasta, kuvaus hyvän hallintotavan aiheesta tai ilmoitus mittarista, jota ei ole sisällytetty raporttiin (esim. verojalanjälki).</p> <p>Huomaathan, että vastaamiselle on rajallinen merkkimäärä.</p>	<p>Ehdollisuus: Vapaaehtoinen Vastaustyyppi: Valitse vaihtoehto / Narratiivinen Lähde: <u>VSME 10-11</u></p>

Sanasto

Sanasto

KÄSITE

MÄÄRITELMÄ

<p>Aikahorisontit</p>	<p>Yrityksen on suositeltava käyttää seuraavia aikahorisontteja esim. ilmatoriskejään arvioidessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lyhyt aikaväli: 1 vuosi • keskipitkä aikaväli: 2–5 vuotta • pitkä aikaväli: yli 5 vuotta
<p>Arvoketju</p>	<p>Arvoketju tarkoittaa kaikkia niitä toimintoja, resursseja ja yhteistyösuhteita, joiden avulla yritys tuottaa tuotteensa tai palvelunsa alusta loppuun. Se kattaa koko prosessin raaka-aineista ja suunnittelusta valmistukseen, toimitukseen, käyttöön ja lopulta tuotteen elinkaaren päättymiseen. Arvoketjuun kuuluvat esimerkiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yrityksen omat toiminnot, kuten työntekijät ja osaaminen • hankinta, markkinointi, myynti ja jakelu • toimintaympäristö, kuten rahoitus, sijainti, politiikka ja sääntely <p>Lisäksi arvoketjuun kuuluvat muut toimijat yritystä ennen ja sen jälkeen. Ennen yritystä ketjussa ovat esimerkiksi toimittajat, jotka tarjoavat tarvittavia materiaaleja tai palveluja. Yrityksen jälkeen ketjussa ovat esimerkiksi jakelijat ja asiakkaat, jotka vastaanottavat ja käyttävät tuotteita tai palveluja.</p>
<p>Arvoketjun työntekijä</p>	<p>Arvoketjun työntekijä on henkilö, joka tekee työtä yrityksen arvoketjussa, vaikka hän ei olisi suoraan työsuhteessa kyseiseen yritykseen. Tähän ryhmään kuuluvat kaikki työntekijät yrityksen arvoketjun eri vaiheissa (ennen yritystä että sen jälkeen), jos yritys vaikuttaa heidän työhönsä tai voi vaikuttaa siihen merkittävästi. Vaikutus voi syntyä esimerkiksi yrityksen omasta toiminnasta, sen tuotteista tai palveluista tai yhteistyösuhteista muiden toimijoiden kanssa.</p>
<p>Elinkaarisuunnittelu</p>	<p>Elinkaarisuunnittelu tarkoittaa tuotteen tai palvelun suunnittelua niin, että sen koko elinkaari otetaan huomioon alusta loppuun. Tämä sisältää esimerkiksi raaka-aineiden hankinnan, valmistuksen, käytön, huollon ja lopulta tuotteen poistamisen käytöstä, kierrätyksen tai uusiokäytön. Tavoitteena on vähentää haitallisia vaikutuksia, kuten ympäristökuormitusta, ja parantaa tuotteen kestävyyttä ja tehokkuutta koko sen elinkaaren ajan.</p>

Sanasto

KÄSITE

MÄÄRITELMÄ

Epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt (Scope 2 -päästöt)	Epäsuorat (tai välilliset) kasvihuonekaasupäästöt ovat seurausta yrityksen toiminnasta, mutta syntyvät toisen yrityksen (kuten energiantuottajan) omistuksessa tai määräysvallassa olevissa lähteissä. Scope 2 -päästöillä tarkoitetaan epäsuoria päästöjä, jotka ovat peräisin yrityksen kuluttaman ostetun tai hankitun sähkön, lämmön, höyryn tai jäähdytyksen tuotannosta.
Hallinto	Hallinnolla tarkoitetaan sääntöjen, käytäntöjen ja prosessien järjestelmää, jonka mukaisesti yritystä ohjataan ja valvotaan.
Ihmiskauppa	Ihmiskauppa tarkoittaa ihmisten värväämistä, kuljettamista, siirtämistä, piilottamista tai vastaanottamista hyväksikäyttötarkoituksessa. Ihmiskauppaan liittyy yleensä se, että tekijä saa vallan toiseen ihmiseen käyttämällä väärä keinoja, kuten uhkailua tai väkivaltaa, pakottamista, sieppausta, petosta tai harhaanjohtamista, vallan väärinkäyttöä, henkilön heikon tai haavoittuvan aseman hyväksikäyttöä tai maksujen tai etujen antamista henkilölle, joka hallitsee uhria.
Ihmisoikeudet	Ihmisoikeudet ovat kaikille ihmisille kuuluvia perusoikeuksia, jotka perustuvat ihmisarvoon. Ne kuuluvat jokaiselle riippumatta esimerkiksi iästä, sukupuolesta, kansallisuudesta, uskonnosta tai muusta ihmisen taustasta. Ihmisoikeuksiin sisältyvät muun muassa oikeus elämään, vapauteen, turvallisuuteen, yhdenvertaiseen kohteluun sekä ihmisarvoiseen elämään. Niiden tarkoituksena on turvata jokaisen ihmisen perusoikeudet ja suojella ihmisiä väärinkäytöksiltä.
Ilmaston liittyvä fyysinen riski	Ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit, jotka voivat olla tietystä tapahtumasta aiheutuvia (akuutteja) tai johtua ilmastomallien pidemmän aikavälin muutoksista (kroonisia). Akuutit fyysiset ilmastoriskit liittyvät erityisiin uhkiin, etenkin sääilmiöihin, kuten myrskyihin, tulviin, tulipaloihin tai helleaaltoihin. Krooniset fyysiset riskit johtuvat ilmastossa tapahtuvista pitkän aikavälin muutoksista, kuten lämpötilan muutoksista, ja niiden vaikutuksista merenpinnan nousuun, vedensaannin ja biologisen monimuotoisuuden vähenemiseen sekä muutoksiin maan ja maaperän tuottavuudessa.
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	Nykyiseen ja odotettavissa olevaan ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin sopeutuminen.

Sanasto

KÄSITE	MÄÄRITELMÄ
Kasvihuonekaasut	Kasvihuonekaasuilla tarkoitetaan kuutta Kioton pöytäkirjassa lueteltua kaasua: hiilidioksidia (CO ₂), metaania (CH ₄), typpioksiduulia (N ₂ O), typpitrifluoridia (NF ₃), fluorihilivetyjä (HFC-yhdisteet), perfluorihilivetyjä (PFC-yhdisteet) ja rikkiheksafluoridia (SF ₆).
Kasvihuonekaasupäästöt	Kasvihuonekaasujen päästöillä tarkoitetaan yrityksen ilmakehään vapauttamien kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjä ottamatta huomioon hiilenpoistoja tai muita oikaisuja.
Kierrätys	Hyödyntämistoimi, jossa jätemateriaali käsitellään uudelleen tuotteiksi, materiaaleiksi tai aineiksi joko alkuperäiseen tarkoitukseen tai muihin tarkoituksiin. Siihen sisältyy myös eloperäisen aineksen uudelleenkäsittely.
Kiertotalouden periaatteet	Eurooppalaiset kiertotalouden periaatteet ovat käytettävyys, uudelleenkäytettävyys, korjattavuus, purkaminen, uudelleenvalmistus tai kunnostus, kierrätys, uudelleenkierrätys luonnon kiertokulussa ja muu mahdollinen tuotteiden ja materiaalien käytön optimointi.
Korruptio	Toimivallan väärinkäyttö, jossa tavoitellaan henkilökohtaista etua ja johon voivat yllyttää henkilöt tai organisaatiot. Korruptioon kuuluvia käytäntöjä ovat voitelurahat, petokset, kiristys, kilpailunvastainen yhteistyö ja rahanpesu. Siihen kuuluu myös minkä tahansa lahjan, lainan, maksun, palkkion tai muun edun tarjoaminen kenelle tahansa henkilölle tai niiden vastaanottaminen keneltä tahansa henkilöltä kannustimena tehdä jotakin epärehellistä tai laitonta taikka luottamusaseman väärinkäyttö yrityksen liiketoiminnan harjoittamisessa. Lisäksi siihen voi kuulua raha- tai luontoisetuusia, kuten ilmaisia tavaroita, lahjoja ja lomiam, tai henkilökohtaisia erityispalveluja, joita tarjotaan perusteettoman edun saamiseksi tai jotka voivat johtaa moraaliseen paineeseen vastaanottaa tällainen etu.
Koulutus	Yrityksen toteuttamat aloitteet, joilla pyritään ylläpitämään ja/tai parantamaan sen omien työntekijöiden taitoja ja tietoja. Koulutukseen voi sisältyä erilaisia menetelmiä, kuten paikan päällä annettavaa koulutusta ja verkkokoulutusta.
Lahjonta	Epärehellinen taivuttelu, jossa henkilöä suostutellaan toimimaan taivuttelijan hyväksi antamalla kyseiselle henkilölle rahalahjoitus tai muu kannustin.

Sanasto

KÄSITE	MÄÄRITELMÄ
Lapsityövoima	Työ, joka vie lapsilta heidän lapsuutensa, mahdollisuutensa ja ihmisarvonsa sekä vahingoittaa heidän fyysistä ja henkistä kehitystään. Sillä tarkoitetaan työtä, joka on henkisesti, fyysisesti, sosiaalisesti tai moraalisesti vaarallista ja/tai häiritsee lasten koulutusta (viemällä heiltä mahdollisuuden käydä koulua).
Liiketoiminnan harjoittaminen	Seuraavista seikoista käytetään kollektiivisesti nimitystä ”liiketoiminnan harjoittaminen” tai ”liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvät asiat”: <ul style="list-style-type: none"> • liiketoimintaetiikka ja yrityskulttuuri, muun muassa korruption ja lahjonnan torjunta, väärinkäytösten paljastajien suojelu ja eläinten hyvinvointi • suhteet toimittajiin, esimerkiksi maksukäytännöt erityisesti pk-yrityksille suoritettavien maksujen viivästymisen osalta • yrityksen toiminta ja sitoumukset, jotka liittyvät poliittiseen vaikuttamiseen, kuten sen lobbaustoiminta
Loppukäyttäjät	Henkilöt, jotka viime kädessä käyttävät tai joiden on viime kädessä tarkoitus käyttää tiettyä tuotetta tai palvelua.
Luonnon monimuotoisuus	Luonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan elämän koko kirjoa maapallolla: lajien runsautta (kasvit, eläimet, sienet, mikrobit), lajien sisäistä perinnöllistä muuntelua (geenit) sekä erilaisten elinympäristöjen (ekosysteemien) vaihtelevuutta.
Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue	Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä (tai herkkiä) alueita ovat suojelualueiden Natura 2000 -verkosto, Unescon maailmanperintökohteet, luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeiset alueet sekä komission delegoidun asetuksen (EU) 2021/2139 liitteessä II olevassa lisäyksessä D tarkoitetut muut suojelualueet. Suojeltuja ja monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita voi tarkastella esimerkiksi seuraavista tietokannoista: Natura 2000 -alueet (Suomi): https://natura2000.eea.europa.eu/ Avainbiodiversiteettialueet (KBA): https://www.keybiodiversityareas.org/ Unescon maailmanperintökohteet: https://whc.unesco.org/en/list/

Sanasto

KÄSITE	MÄÄRITELMÄ
Maankäyttö (maankäytön muutos)	Käyttö, jossa ihmiset käyttävät tiettyä aluetta tiettyyn tarkoitukseen (esimerkiksi asuin-, maatalous-, virkistys- tai teollisuusalueena). Maanpeite (kuten nurmi, asfaltti, puut, paljas maaperä tai vesi) vaikuttaa maankäyttöön. Maankäytön muutoksella tarkoitetaan ihmisen tekemää maan käytön tai hoidon muutosta, joka voi johtaa maanpeitteen muuttumiseen.
Oma työvoima / omat työntekijät	Työsuhteiset työntekijät, jotka ovat työsuhteessa yritykseen, sekä yritykselle työvoimaa toimittavia yksittäisiä toimeksisaajia (itsenäiset ammatinharjoittajat) tai pääasiallisesti työllistämistoimintaa harjoittavien yritysten toimittamia henkilöitä (vuokratyöntekijät), vaikka he eivät ole suorassa työsuhteessa yritykseen.
Pakkotyö	Kaikentyyppinen työ tai palvelu, jota vaaditaan henkilöltä rangaistuksen uhalla ja johon kyseinen henkilö ei ole vapaaehtoisesti tarjoutunut. Termi käsittää kaikki tilanteet, joissa henkilöt pakotetaan millä tahansa keinolla tekemään työtä.
Poikkeama	Poikkeamilla tarkoitetaan turvallisuuspuutteita, virheitä tai riskejä, jotka voivat ilmetä kohteen käytössä. Seuranta voi perustua suoriin havaintoihin käytön aikana tai epäsuoraan tietoon, kuten sidosryhmiltä saatuun palautteeseen.
Sijaintiperusteiset Scope 2 -päästöt	Yrityksen kuluttaman ostetun tai hankitun sähkön, lämmön, höyryn tai jäähdytyksen tuotannosta aiheutuvat päästöt, jotka lasketaan käyttämällä sijaintiin perustuvia energiaverkkojen keskimääräisiä päästökertoimia. Tyypillisiä Scope 2 -päästöjen lähteitä ovat kaikenlaiset laitteet, jotka kuluttavat sähköä (kuten sähkömoottorit, valot ja rakennukset), lämpöä (kuten teollisuusprosessien ja rakennusten lämmitys), höyryä (kuten teollisuusprosessit) ja jäähdytystä (kuten teollisuusprosessit ja rakennukset).
Suorat kasvihuonekaasupäästöt (Scope 1 -päästöt)	Suorat kasvihuonekaasupäästöt, jotka ovat peräisin yrityksen omistuksessa tai määräysvallassa olevista lähteistä.
Syrjintä	Syrjintä voi olla välitöntä tai välillistä. Välitöntä syrjintää tapahtuu, kun henkilöä kohdellaan epäsuotuisammin kuin muita, jotka ovat samankaltaisessa tilanteessa. Välillistä syrjintää tapahtuu, kun näennäisesti neutraali sääntö asettaa henkilön tai ryhmän, jonka jäsenillä on samat ominaisuudet, epäedulliseen asemaan.

Sanasto

KÄSITE

MÄÄRITELMÄ

Tavoitteet	Mitattavissa olevat, tulossuuntautuneet ja aikasidonnaiset tavoitteet, jotka pk-yritys pyrkii saavuttamaan kestävyyskysymysten suhteen. Pk-yritys voi asettaa tavoitteet vapaaehtoisesti, tai ne voivat perustua yritystä koskeviin lakisääteisiin vaatimuksiin.
Toimintaperiaatteet	Yrityksen päätöksenteossa noudattamat yleiset tavoitteet ja johtamisperiaatteet. Toimintaperiaatteita noudattamalla pannaan täytäntöön yrityksen strategia tai johdon päätökset, jotka liittyvät kestävyyskysymyksiin. Toimintaperiaatteet sisältävät yhden tai useamman tavoitteen (jotka tarvittaessa ovat mitattavissa). Toimintaperiaatteet pannaan täytäntöön toimien tai toimintasuunnitelmien avulla. Esimerkiksi yrityksillä, joilla on vähemmän resursseja, voi olla vain vähän (tai ei lainkaan) kirjallisesti dokumentoituja virallisia toimintaperiaatteita, mutta ne ovat kuitenkin voineet toteuttaa toimia tai määritelleet tavoitteita, joilla ne pyrkivät käsittelemään kestävyyskysymyksiä.
Toimet	Toimilla tarkoitetaan: <ul style="list-style-type: none"> toimia ja toimintasuunnitelmia (muun muassa siirtymäsuunnitelmat), jotka toteutetaan sen varmistamiseksi, että yritys saavuttaa asetetut tavoitteet, ja joiden avulla yritys pyrkii hallitsemaan olennaisia vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia, sekä päätöksiä toimien ja toimintasuunnitelmien tukemisesta taloudellisilla resursseilla, henkilöresursseilla tai teknologisilla resursseilla
Toimipaikka	Toimipaikka tarkoittaa paikkaa, jossa yrityksellä on yksi tai useampi fyysinen yksikkö, kuten rakennus, tehdas tai muu toimintaa varten käytetty tila. Jos samalla alueella on useita tällaisia yksiköitä, ne voidaan katsoa yhdeksi toimipaikaksi, vaikka niillä olisi eri omistajat tai toimijat, kunhan ne käyttävät yhteistä infrastruktuuria tai laitteita.
Työtapaturma	Työtapaturma on tapahtuma, joka johtaa fyysiseen tai henkiseen vammaan ja aiheuttaa siten vammoja tai sairauksia. Se sattuu työtehtävän suorittamisen tai työssäolon aikana.
Uusiutuva energia	Uusiutuvista, muista kuin fossiilisista lähteistä peräisin oleva energia eli tuuli-, aurinko- (aurinkolämpö ja aurinkosähkö) ja geotermien energia, ympäristön energia, vuorovesi-, aalto- ja muu valtamerienergia, vesivoima, biomassa, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvä kaasu sekä biokaasu.

Sanasto

KÄSITE

MÄÄRITELMÄ

Vaikutukset	Vaikutukset, joita yrityksellä on tai saattaa olla talouteen, ympäristöön, ihmisiin ja ihmisoikeuksiin toimintojensa tai liikesuhteidensa seurauksena. Vaikutukset voivat olla tosiasiallisia tai mahdollisia, kielteisiä tai myönteisiä, lyhyen tai pitkän aikavälin vaikutuksia, tarkoituksellisia tai tahattomia, välittömiä tai epäsuoria sekä palautuvia tai palautumattomia. Organisaation ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan vaikutuksia eläviin organismeihin ja ei-elollisiin elementteihin, kuten ilmaan, maahan, veteen ja ekosysteemeihin. Organisaation ihmisiin kohdistuvilla vaikutuksilla tarkoitetaan vaikutuksia yksilöihin ja ryhmiin, kuten yhteisöihin ja haavoittuviin väestöryhmiin, mukaan lukien vaikutukset ihmisoikeuksiin.
Vaarallinen jäte	Jäte, jolla on yksi tai useampi jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY liitteessä III lueteltu vaarallinen ominaisuus.
Vaaralliset ja erityistä huolta aiheuttavat aineet	Vaaralliset ja erityistä huolta aiheuttavat aineet (engl. <i>hazardous and substances of very high concern, SVHC</i>) ovat kemikaaleja ja aineita, joilla on merkittäviä haittavaikutuksia ihmisen terveydelle tai ympäristölle. Ajantasainen lista aineista löytyy Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) kandidaattilistalta: https://echa.europa.eu/fi/candidate-list-table
Vedenkulutus	Yrityksen rajoille vedetyn veden määrä, jota ei ole johdettu takaisin vesiympäristöön tai kolmanteen osapuoleen raportointikauden aikana.
Vedenotto	Kaikki vesi, joka on vedetty yrityksen rajoille kaikista lähteistä mihin tahansa käyttöön raportointikauden aikana.
Vesistressi	Vedenoton osuus alueen käytettävissä olevasta uusiutuvasta makeasta vedestä, jossa ylitetään 40 % vedenoton raja. Suomessa vesistressi on harvinaisia. Tietyn sijainnin vesistressin voi tarkistaa esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> • WRI Aqueduct Water Risk Atlas: https://www.wri.org/applications/aqueduct/water-risk-atlas/ • EEA:n vesistressikartta (WEI+): https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/water-exploitation-index-weiplus
Vikasietoisest ratkaisut	Vikasietoisilla ratkaisuilla tarkoitetaan ratkaisuja, joilla rakennukset ja työmaat kestävät paremmin helteitä, pakkasrasitusta ja rankkasateita. Ne voivat olla joko teknillisiä (rakenteellisia ja taloteknisiä ratkaisuja) tai toiminnallisia (suunnittelu-, työmaa- ja kunnossapitoprosesseja).

Rakentamisen Laatu RALA ry
Bertel Jungin aukio 1–9, 02600 Espoo
010 292 2100
toimisto@rala.fi

Ohjeen laatinut Taigawise Oy Rakentamisen Laatu RALA ry:n
toimeksiantona

TAIGAWISE